Година I — 29 марта — ЦЕТИЊЕ — 11 априла 1942. — Бр. 11

Излази суботом
УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА Његошева Бр. 27 — ХОТЕЛ „ИМПЕРИЈАЛ" — ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 64
ПОЈЕДИНИ БРОЈ Lit. 1·—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч

Још има оних који не чују ријеч нашу, не саосјећају бол наш, народни бол. Ни ужас, који наше националне чете, ослобађајући земљу, сусријећу ту и тамо, ни пустош ни згаришта, која остављају за собом злочиначка балавурдија, нијесу довољни, за извјесне људе, да се тргну и даду свој обол војсци народног спаса, него хоће да остану по страни — неутрални. Ми им понављамо по толико пута, а данас посљедњи пут кажемо, да нема неутралности, кад се бира између добра и зла, кад се ради о афронтирању злочина, какве наш народ не памти.

Јер неутралност у данашњим приликама, то је већи злочин, него отворено уперити пушку на нас, на народни фронт. То је злочин са предумишљајем, кажњив по свим *људским законима* — смрћу.

Ми имамо стрпљења и имаћемо га још за који дан, али при коначној ликвидацији злочиначких банди, на што нећемо дуго чекати, ми ћемо повести строго рачуна, о свачијем држању, о свим оним, који су остали неутрални у овој *тешкој борби за народни спас. Ми* већ имамо довољно података за многе: зашто желе да остану неутрални, да се покажу неутрални, а ми знамо, да нијесу неутрални. Те нам податке пружају заробљени партизани и њихове архиве и изјаве оних, који се предају нашим националним четама. Из тих изјава дознајемо за многа имена, која морално и материјално помажу сулуду и злочиначку акцију партизана, и данас ти исти хоће да буду неутрални. Али нека упамте, да неће више вриједити она народна, да потсрекача глава не боли! Напротив, забољеће га и глава, а можда и хрбат, јер има пуно младих злочинаца, које закон извињава, а ми ћемо се строго закона придржавати и у заштиту узети свакога ко то *заслужује*, сем „генералштаб" партизански.

Не може, дакле, постојати разлог за неучествовање на страни *народног фронта. Ма какви* се разлози наводили ради оправдања, они су само изговор, којим се прикрива противна радња нашој.

*На нашој застави стоји: успо*става законитог поретка, реда и мира и давање народу рада и хлеба, без и најмање политичке примјесе. *Па шта хоће неутралци?*

Ко може остати неутралан, кад чује слиједеће ријечи једнога претсједника општине, који је пуким случајем умакао терору комуниста црногорских. На наше питање о стању у његовом крају одговорио нам је резигнирано:

— Ма колико синова да имам, па кад би чинили, оно што партизани раде, ја бих их, кад бих само могао, затворио у кућу и све спалио, да од врага не остане трага.

У памет се, дакле, неутралци, да пропаст ваша од вас самих не дође.

Н.

УСПЈЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА

Непријатељски губитци

У мјесецима фебруару и марту је ратна морнарица извршила ратне операције против непријатељског трговачког бродовља. У побједоносним акцијама против поморских снага Велике Британије и Сједињених Држава потопила је њемачка морнарица једну крстарицу, 8 контраторпиљера, 3 корвете, 4 торпиљера, 12 моторних торпиљера и моторних топовњача, 1 попратни брод и 3 ловца подморница. Њемачко ваздухопловство је потопило 2 моторне топовњаче и 3 попратна брода. Осим тога је у операцијама поморских снага и у ваздушним нападима оштећено 37 непријатељских јединица, међу којима се налази 10 крстарица, 11 контраторпиљера и 5 подморница.

За прва 3 мјесеца ове године претрпио је непријатељ огромне губитке приликом својих узалудних покушаја да потисне њемачки фронт. Ти губитци су једнако тешки како у људству, *тако и у материјалу.*

Поред необично великог броја погинулих изгубио је непријатељ од 1 јануара до 31 марта 104.128 заробљеника, 2167 борних кола, 2519 топова. Совјетске ваздухопловне снаге су у истом размаку времена изгубиле 1173 авиона у ваздушним сукобима, 250 од противавионске одбране а 595 је било уништено на земљи. 110 авиона *су оборили одреди војске.*

Потапање торпиљера „Ка Вок"

Ратни билтен 8 ов. мј. јавља о једној сјајној акцији у којој су поморске јединице потопиле британски контраторпиљер Хабок. Званична Британска Агенција је потврдила ту вијест. Потапање је извршено у ширини туниске обале. Енглески контраторпиљер је износио 1300 тона, био је наоружан са 4 топа од 120 милиметара и 8 од 40 милиметара. Јединица је осим тога имала 8 цијеви бацача торпеда и могла је да развије брзину од 35 чворова. Њена је посада у мирно доба износила око 150 морнара.

Бомбардовање Александрије

Њемачка Званична агенција јавља да су авиони Осовине за вријеме бомбардовања Александрије у виде *наврата преплијетали пловни базен* укотвљен у војној луци, у којему је када укотвљена британска оклопњача „Квин Елизабет". Близу базена је експлодирало неколико бомби великога калибра, *те су пилоти видјели жестоке експлозије*, послије којих се дигао високи пламен. И поред жестоке реакције британске противавионске одбране, потпомогнуте тридесетком рефлектора, *развила се акција у пуноме реду*, и на свјетлости зрака могли су бити установљени поједини објекти. У лучкој зони и у постројењима велике поморске станице проузроковани су *велики пожари. Више противавионских* батерија је уништено.

Бомбардовање Коломба

Према једном телеграму добивеном из Лондона, извршило је бомбардовање Коломба од стране јапанских ескадрила из састава морнарице тежак ударац моралу енглеског становништва. „Дејли Мејл" пише да је Коломбо најважнија поморска база острва Цејлона обзиром на њену функцију браниоца саобраћајног пута између Индије и западне Азије. Јапанци су *извршили* јуриш на ту базу да би је радикално уништили, као што су то учинили у Пирлском Заливу на Хавајима. Енглески лист признаје на тај начин једноставно да се штета задана у *Пирлском Заливу* може назвати радикалним уништењем, док америчка влада настоји да сакрије величину претрпљених губитака. „Дејли Мејл" пише да је ваздушни напад на Коломбо *предигра важнијих војних* операција, на крају којих ће Јапанци освојити превласт над острвом. Одавде ће им бити могуће да стигну до Арабиског Мора, те ће се тако промет између *Мадраса* и [illegible] *потпуно прекинути.*

Ј[illegible]ан-Кај-Шека

С[illegible] кинијске Кине да су у [illegible] нови[illegible] у[illegible]кнули немири и побу[illegible] против Чанг-Кај Шекове владе. У једн[illegible] је поубијано 1800 кинеских [illegible]. Вијест о резултатима које су постигле јапанске снаге ће *отворити нове путеве и нове потстреке*, кад [illegible] до кинеског народа, који се до сада храни илузијама под влашћу Чанг-Кај-Шековом. Када Кинези [illegible] да [illegible] под Чанг-Кај-Шеком [illegible] сазнају да слабљење неће више моћи да стиже ни са југа, неће они остати равнодушни према томе, и несрећна политика Чанг-Кај-Шека претрпиће *смртни* ударац.

Реконструкција окупираних земаља

Њемачки листови су објавили статистике, из којих се види да су бољшевици за вријеме своје владавине у балтичким земљама депортирали 1500 учитеља основних школа из Литве и Летоније. У Украјини, која је била највећи извор шећера Совјетског Савеза, успјело је њемачким властима да уз помоћ становништва доведу у ред добар дио шећерана, које су бољшевици разорили прије повлачења. Сматра се да ће у доба жетве шећерне репе двије трећине шећерана које су постојале под совјетском влашћу моћи да проради пуном паром.

Како Енглези плаћају бомбардовање њемачких вароши

Радио Лондон је јавио да је британска авијација у четвртак ноћу приликом напада на територију Рајха изгубила 15 бомбардера. Билтен Врховне Команде Њемачких Наоружаних снага јавио је истога дана о томе да су Британци изгубили 11 авиона, будући да њемачке војне власти не могу знати број губитака, које су непријатељи претрпјели током повратног лета. Јасно је да су остала 4 бомбардера тешко погођена од стране противавионске артиљерије и ноћних ловаца, те су се стропоштали у море приликом покушаја да стигну до својих база. Ово показује каквом цијеном плаћају Британци своје војнички бесплодне терористичке акције против Њемачке и запосједнутих земаља.

Умберто Савојски код Дуче-а

Принц од Пијемонта примиће команду над армијама Централно-јужне и острвске Италије

(Рим) Дуче је примио Њ. Кр. Височанство Принца од Пијемонта, који ће 15 априла примити команду над армијама Централно-јужне и острвске Италије.

ХРАБРИ ОФИЦИР ДИВИЗИЈЕ „ПУСТЕРИА"

Предложен за одликовање за војничке врлине

(Рим). Командант Алписке дивизије „Пустерија" генерал, носилац златне медаље Ђовани Есповито упутио је писмо секретару партије, у којему каже: „Морам да наведем нешто што ће *испунити поносом сваког Италијана* и сваког фашиста. Приликом испитивања шесторице Алпинаца који су 3-ћег децембра били заробљени у Новом Пазару од стране побуњеника, а који *су сада ослобођени од наших трупа*, сазнало се да је п.поручник Костанте Марини 11-ог алпинског пука, који је био заједно са њима заробљен, 18 децембра *био стрељан од стране комуниста јер је код њега послије* 15 дана заробљеништва, пронађена чланска исказница националне фашистичке партије, коју је он љубоморно чувао, и ако је знао да му она може донијети *сигурну смртну пресуду. Храбри* официр је поднио највећу жртву уздигнуте главе. Дивизија „Пустерија" је већ осветила ову жртву, и предложила га за заслужено одликовање за *војничке врлине.*

Међутим желим да Вас упозорим на овај поступак, да бисте могли показати фашистима како је п.поручник Марини хтио да остентативно задржи код себе чланску исказницу партије, и како је умио да храбро умре за високи морални значај који она представља."

На знање

Војни Уред Гувернерства ставља јавности сљедеће до знања:

„Лица, која долазе из зона изван вароши, морају да буду снабдјевена не само личном легитимацијом и пропусницом издатом од стране италијанских команда него *још и попратницом издатом од стране националистичког* комитета полазног мјеста, која потврђује разлог путовања као и евентуални списак животних намирница или пољопривредних производа, које носе са собом.

Сва горња лица морају, одмах након што добију дозволу за улазак унутра градског појаса, да се јаве надлежном полицијском уреду, или Команди Карабињера, *гдје ће се уз помоћ једнога* претставника мјесног националистичког комитета, бити извршено провјеравање случаја.

Она лица која долазе у сврху продаје животних намирница или пољопривредних производа, морће да је изврше искључиво на за трговину одређеном мјесту (у Цетињу: Бадњића Пазар) и то само након што добију писмену дозволу од стране Полицијског Уреда или Команде Кр. Карабињера.

Прекршитељи ће искусити законске посљедице".

Цетиње, 3 априла 1942-XX.

CRNE GORE

РАТНА СИТУАЦИЈА

Битка на ријеци Иравади за град Проме завршена је падом овог важног града, овог важног центра у Бирманији, у јапанске руке.

Друга битка на ријеци Ситангу која траје са неумањеном жестином већ толико дана није завршена, ма да је и ова битка у завршној фази, јер претходнице јапанских снага напредују од Тунгуа западно од жељезничке пруге и сада се налазе на једној тачки југоазападно од Једасха, двадесет четири километра удаљеној од Тунгуа.

Ни посланица Черчилова енглеским војницима није била кадра да ове охрабри. Бирманија броји посљедње дане, јер се налазимо при крају завршних операција тамо.

Што се тиче искрцавања јапанских трупа на Акијаб, вијести су контрадикторне из самог енглеског извора. Агенција „Рајтер“ објавила је трећег овог мјесеца о свим појединостима искрцавања јапанских трупа на Акијаб, чак је „Аналист“ посветио дневни чланак тој смјелој јапанској операцији. Међутим је „Рајтер“ сам себе демантовао касно у вече истога дана износећи, да је та вијест „лишена сваког основа.“

У помањкању тачних вијести и појединости најбоље је према томе сачекати док јапански генералштаб не престане са својим уобичајеним и разборитим ћутањем док трају операције или вијести Рајтерове приписати нервним нападима чланова енглеског кабинета.

Ситуацију на руском фронту најбоље објашњава једна реченица у посланици генерала Меса, команданта италијанског корпуса на Доњецу.

Ту он каже: „Вуна, коју дрхтаве руке мајки и жена италијанских приправљају, да ублаже оштрину руске зиме, данас није потребита . . .“

Наведене ријечи из посланице генералове значе: да је престала зима на источном фронту. Једно раздобље, једна заграда, најтежих жртава и искушења за италијанске и њемачке војнике на руском фронту затворена је. Не зна нико што ће донијети будућност, али да је нада савезника у зиму на руском фронту и на зимске свакодневне нападе руске војске изгубљена, то је данас за свакога јасно. Још за који дан, недјељу или највише мјесец биће писане нове странице историје на Истоку, и нико не треба да сумња у то, да ће те странице садржавати одлучујуће догађаје.

То приближује и прегледник америчког „Тајма“, који износећи биланс руске зимске офанзиве признаје, да су осовинске снаге не само успјеле да се одупру руским насртајима, него и сачувале недирнут источни фронт, што је убило илузију англосаксонску, да ће се Руси одржати до 1943 и 1944 године, кад ће Енглеска и Америка бити спремне да добију рат. „Тајмс“ даље каже, да су и Литвинов и Мајски изјавили, да рат може ове године бити изгубљен зато, што су осовинске силе спремне, а савезници се тек сада припремају. То је казао и енглески министар Биверброк у једној посланици својим суграђанима Канађанима, да је рат изгубљен ако Руси буду потучени, зато је апеловао на сверану помоћ Русији. Због тешкоће ситуације за савезнике, тумачи се и очајни покушај искрцавања Енглеза код Светога Назера, покушај, који је бриједно пропао.

На фронту у Либији ништа ново.

Н.

Истрага око бомбардовања турског села

Рајтер сазнаје резултате истраге поведене поводом бомбардовања села Милиш у Турској, којим је утрапљено да су бомбе биле бачене погрешком британских аперата, до које је дошло усљед тамне ноћи и врло неповољних атмосферских прилика. Британски амбасадор је поново изразио осјећаје жаљења британске владе, те је изјавио да енглеска влада жели да плати потребну отштету. Британске власти у Ираку учиниће све могуће да се избјегне понављање сличних инцидената.

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Успјеси на све стране

Ситуација

Са падом Радовча, у руке националиста из одреда пуковника Баја Станишића, гдје је била и Мошина „Врховна команда“ територија среза Подгоричког и Даниловградског очишћена је од разбојничке банде, те се пуковник Станишић упутио на чишћење даље околине.

У Катунској нахији националисти одреда ђенерала Крста Поповића све више стежу обруч око главне команде разбојничког „Ловћенског одреда“, који се већ налази опкољен са свих страна, па ће и ова Нахија, за који дан бити слободна. До сада је ђенералу Поповићу пришло неколико стотина сељака са Чева, Његуша и Цуца и из других племена ове нахије, а то ће допринијети не само брзо ослобођење Катунске нахије, него ће то ослобођење бити и онако како је ђенерал Поповић желио, а то је са најмање жртава људства и имовине.

У Ријечкој и Црмничкој нахији националистичке чете увећавају се из дана у дан и ослобођавају село по село, такође са малим жртвама.

Националистичке чете из Никшића и околине, ставиле су себи у задатак да затворе све пролазе од Приморја до Дурмитора, и тим је спријечено бјегство Мошине банде ка Херцеговини.

На тај начин националне чете су постигле опкољавања и пресијецања комунистичког фронта и његових позиција, те ће разбојничкој банди Пијаде и другова и њиховој владавини и злочинима у најкраћем времену бити крај.

Поједине акције

29 - III - Команданту Љешкопољског националистичког батаљона предати су се 42 партизана са оружјем, а иду ће дана још десет.

30 - III. У Пиперима је убијен злогласни и познати комуниста Радован Љуовић из Пипера.

На Бјелетреској планини су убили друга Моша Пијаде — Аврама Алтазара-Алијаса, бившег трговца кожом Загреб—Београд, као и његовог сина студента. Заједно са Алтазаром убијени су политички комесари Љубо Поповић адвок. приправник из Цетиња и Симо Мреновић обућар из Подгорице.

31 - III. Националисти Љешкопољског и Зетског одреда ухватили су у селу Вуковцима, команданта Љешкопољског партизанског одреда п.пуковника Јована Раичевића и његовог брата Мата, п.пуковника, који су били са партизанима.

Зетски националисти ухватили су више партизана у Гостиљској цркви, са свом опремом, оружјем и муницијом, међу којима и читаву фамилију познате комунистичке кући Вукотића из Гостиља — Зета; којом је приликом пала у руке националиста и архива партизанске команде из Понара, са списком функционера и подацима о њиховом раду и улогама.

1-IV. Националистима је пала у руке архива Цеклинског партизанског одреда, са острва Врањине, те је иста донешена на Ријеку Црнојевића.

2-IV. У сукобу између националиста и комуниста у Загарачу, комунисти су имали преко педесет мртвих и рањених и потпуно су разбијени.

3-IV. У Катунској нахији одреду националиста ђенерала Крста Поповића, предао се већи број партизана и сељака који су до сада били у власти партизана. Катуњани у масама прилазе ђенералу Поповићу.

4-IV. За посљедња три дана чета капетана Вукала Рајковића повећала се од 50 на 108 националних бораца из Косијера, Бокова и околних села.

5-IV. У Црмници партизани су се поцијепали у више фракција, од којих су се неки предали и придружили националистима и повели борбу противу комуниста.

6-IV. У Подгорици се сакупило око 1000 националиста из Куча, те пошто је њихов терен слободан, упутили су се на други терен у борбу противу комуниста.

7-IV. Националистичка команда среза Подгоричког објавила је да сви заинтересовани Црногорци могу доћи на пиперско Радовче, да се на лицу мјеста увјере о извршеним недјелима и злочинима Мошине команде, које је извршила над Црногорцима, за вријеме његове крваве владавине.

Са збора Црмничана

На дан 6 овога мјесеца, у сали овдашњег окружног суда, одржан је збор Црмничана. Посјета је била тако импозантна, да је сала била препуна. Више говорника у најстрашнијим бојама, претставило је очајно стање које данас влада у већини црмничке нахије под терором партизана, најновијих, издајника црногорског народа. Овом приликом треба истаћи високу патриотску свијест Црмничана који су дошли из интернације и њихову готовост, да се одмах лате оружја, како би своју нахију ослободили, од странаца и посљедњега олоша црногорскога. Када је послије свестране дискусије, прешло се по списку на гласање, ко хоће да прими оружје, онда је требало видјети, ту лијепу слику једнодушности и слоге. Био високи државни чиновник, био привредник, био сељак, био слободна професија, није се знало, ко је са већим [illegible] невољењем записао се, да прими [illegible]ушку овога збора, да се [illegible] акцијом истјерају бандити [illegible] Црмничке нахије, неће дуг[illegible] извршеће. Кроз које [illegible] ружане Црмничане, гдје [illegible] ће ускоро доћи свој крај од изјеле[illegible] и разбојника.

Нека [illegible]ебом.

Д. Х.

Из Вирпазара

Вирпазарски националисти у акцији чишћења били су нападнути од једне групе комуниста, који су се брзо успротивили и побјегли. У борби остали су на терену комунисти Орландић М. Гојко 17 година стар из Сеоца и Лековић С. Божо 16 година стар из Годиња. Остао је теже рањен у истом окршају Дабановић Л. Шпиро 45 година стар такође из Сеоца.

Са стране националиста био је само један лакше рањен.

Одважност и спрема испољили су се у том окршају на нарочити начин на страни националиста, а то је очити доказ непоколебивог увјерења у коначну побједу и ликвидацију комунистичког барбарства у земљи.

Збор у Бару

На великом народном збору у Бару, одржаном 28 III, донесена је резолуција: да се сви грађани Бара и околине гнушају комунистичких злочина, да се упути позив заведеним сељацима и радницима да се врате својим домовима, да се противу зликоваче банде поведе енергична оружана борба до коначног њеног уништења; и да се потом приступи мирном раду на обнови дома и домовине.

Патриотизам Црногорке

Црногорци преживљују ужасне и трагичне дане. Народна свијест побјеђује. Свуда се ослобођава наш народ од нељуди, крволока и братоубица. Црногорке су увјерене слиједе свој народ. Поред своје куће пазиле су своје мужене, па и у бој их пратиле и храну им носиле. Данас је на вама, Црногорке, да душевно помогнете успјех националног покрета, — да се на дому, у вашем наручју повратe занедени и залутали ваши синови, ваши мужеви и ваша браћа. Оне Црногорке, које осуђују на смрт и стрељају по разним кравним штабовима, с трбусима до зуба, баците сву љагу на част и патриотизам црногорке, која је била украс и понос Црногорске породице и нације.

Црногорке, својим радом и са дјеством принесите општем народном дјелу.

Кроз Бјелопавлиће

Питома Бјелопавлићска равница ослобођена је најстрашнијих терориста у своме постојању, ослобођена је комунистичких злочинаца, који су безобзирно уништили читаву плејаду невиних људи, поштених људи, оних који су својим племенитим настојањима покушали да се супроставе безочним злочинцима. Терористичке банде су разбијене — Бјелопавлићи су данас слободни, али су успомене на недавну прошлост, сјећања на недјела крволочних банди још увијек непомљива, поразна. Још увијек Бјелопавлићску низију испуњавају страшни утисци минулих крвавих дана; над родним пољима са мирисом расцвјеталог прољећа још увијек лебди ужасна визија недавног терора. Заиста ужасна, јер они који нијесу имали прилике да се увјере непосредно до којих је граница ишло крваво лудило тих монструозних типова, не могу ни изблиза да сагледају њихову крваву арену. Ја нијесам вјеровао, нијесам могао да вјерујем да би се са толико гнусобе и садистичке жеђи могли да масакрирају људи; и то невини људи, да се мрцваре у име оних, који су у свакој прилици истицали своје политичко гледиште као најисправније и најближе народу. Нијесам могао да вјерујем да би уопште могао опстојати један ауторитет једно схватање, једно политичко убјеђење, чија би залога било толико људско месо. Данас ја вјерујем — јер су ме убиједиле јаме и шкрипови Бјелопавлићских брда, убиједили су ме љешеви бачени у њих, убиједиле су ме лобање мађевина разбијене.

У низу несрећника, који су животом платили морално растројство терориста, налази се и капетан покојни Тиодор Ивановић из села Јеленка у подножју Бјелопавлићских гора. Њега су терористички бандити убили с леђа, па онда дотукли мањем. Зашто? Зато што није био партизин; зашто му његов морал, његово васпитање, његов менталитет, његова официрска част нијесу дозвољавали да се ухвати у то разбојничко коло. Најзад, убијен је зато што није хтио да убија.

Његови најближи извадили су га из јаме, зване „Јама код Долова“, гдје је био бачен прије двадесетак дана. У истој јами, остало је још неколико љешева невиних Бјелопавлића: Ђура Закова Јововића и његова три сина, Сава Јововића, учитеља, Радована Павићевића и Марка Шарановића, дјеловође општине...

Несрећни капетан Тиодор Ивановић, ипак, имао је ту срећу што је извађен из јаме и сахрањен, што му се бар зна рака. А колика је тек листа оних других, којима се никада неће знати гроба, оних других чије су кости расјане сатанском руком свуда по овим врлетима... Капетан Ивановић је сахрањен, оплакан искрено, испраћен са болом. Четињски одред националиста, који се ту затекао, Доњомартиничка и Брајовићка чета испратили су га почасним пољбом. Поморски капетан г. Јаков Јововић одржао је над отвореном раком дирљиви некролог у својој мушкој и поштеној ријечи.

Нека почива мирно капетан Тиодор Ивановић, јер је пао као националиста; нека почива мирно, јер стотине и стотине његових другова националиста спремни су да га мртвога освете. Његови другови у борби — неће заборавити ону страшну слику која им се указала са мртвачког одра, када је откривена мртва глава капетана Ивановића — размрскана мањем. Колико је још тих глава размрсканих мањем, колико љешева бачених по змбисима и пећинама, колико поштених Црногораца обестрљених!? Много, врло много. Али нека знају виновници њихове смрти, безочници из подземља и њихови сатрапи, да ће невина крв бити наплаћена њиховом злочиначком крвљу. *То им је наша йорука.*

Националист

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

БИБЛИОТЕКА CORE DURDEVIC

Наша Звијезда Водиља

— САРАДЊА И СЛОГА —

Било је времена у историји Црне Горе, када је Црногорски народ био дезорганизован, растројен и крвно завађен, усљед, било политичких било личних племенских размирица.

Међутим, увијек, у тренутцима опште опасности за народну цјелину, у питању заједничког народног интереса, Црногорци су знали да одстране све личне мржње, рачуне и размирице и да чврсто збију своје редове у један јединствени народни покрет, за постигнуће опште-народног интереса и циља.

Тим путем и само на тај начин, Црногорци су одолијевали свим искушењима и опасностима и успијевали су да свој народни брод проведу кроз све буре, кроз све муке и патње, кроз све бојне окршаје, до избављења и побједе.

Ту свијест о његовој јединствености, сарадњи и слози, дало му је његово Провиђење, а то је кроз вјекове била његова Звијезда Водиља.

Наше провиђење послало нам је Св. Петра Цетињског, са посланицама и тешким клетвама, у тренутцима кад је крвна освета пријетила уништењу читавог нашег народа. Послало нам је владику Рада са умом Генија, да нас уврсти у ред културних народа. Послало нам је књаза Данила са бичем праведног Законика, када је наш друштвени поредак био запао у безвлашће. И послало нам је Краља Николу, Цара јунака, као носиоца завјетне национално-ослободилачке мисли покољења, када је наступило вријеме освете Косова и васкрсења нашеАције.

Али сви ти наши великани и вође прешли би преко нашега неба као тренутни траци звијезда у пролазу и падању, без трага трајног свијетла, да наш народ није био свјестан себе и своје мисије и да се на темељу тога није упућивао трагом свијетла своје Звијезде Водиље, путем јединствене народне сарадње и слоге, у судбоносним часовима своје историје.

Отуда је у нашем народу поникла пословица:

„Само слога Србина спасава!...“;

која је кроз вјекове била наша девиза и лозинка и која нас је одржала.

И данас, када се наш народ налази у времену веома сличном из доба св. Петра и књаза Данила, дезорганизован и крвно завађен, морао би се сваки појединац потсјетити на своју народну историју и у овом судбоносном тренутку одбацити све личне заљевице и размимоилажења, одбацити све личне амбиције, сва посебна увјерења и идеологије и оставити по страни све личне рачуне и интересе; и путем братске сарадње и слоге поћи траком свијетла наше вјековне Звијезде Водиље: за остварење једног јединственог народног интереса — спас народне цјелине. Јер без остварења тога општенародног интереса, у одржању и обезбјеђењу народне егзистенције, који обухвата животни интерес свакога појединца, нема остварења ни појединачних интереса ни живота појединаца; јер живот и смрт цјелине, нераздвојни су од живота и смрти сваког појединца у цјелини.

И ако данас немамо оних народних вођа и великана, који су наш народ у оваквим тренутцима знали повести путем наше Звијезде Водиље, или их можда још нијесмо успјели пронаћи, ипак смо увјерени, да су данашњи Црногорци у већем броју и у велико свјеснији од оних из доба св. Петра и књаза Данила, те не видимо разлога ради којих се данашњи Црногорци ни би могли здружити и поћи путем сарадње и слоге, за опште добро сваког појединца и опште цјелине.

Ваља признати, да су задње двије деценије и задњи догађаји унијели међу нас много раздора, неслоге и неповјерења, али све то можемо савладати и одстранити, само ако смо свјесни сами себе и своје народне цјелине, и ако покаже то сваки појединачно своју добру вољу за искрену сарадњу за добро свих.

А раздор, неслогу и неповјерење, најлакше је одстранити искреном и братском сарадњом.

Сарадња приближава и непријатеље, јер путем сарадње човјек упознаје човјека, корегира своје прохтјеве и навике супротне другом човјеку, упоређује своје мишљење са мишљењем других и изводи праведне закључке, па кроз то усклађује и свој интерес са интересом других. Само путем сарадње човјек може да зна да ли је оправдан његов став према другом човјеку или није, и уколико је оправдан или не став других према њему. А путем сарадње долази се до разумијевања туђих потреба и интереса, па се тим путем долази и до споразума о скупном и заједничком интересу цјелине. Без сарадње људи би кроз вјекове остали дивљаци, а сарадњом су дошли до разумијевања, до слоге, до мира, реда, рада и до цивилизације и благостања.

Зато пријмимо један другоме ближе, искажимо искрено један другоме своје потребе и тежње, признајмо грјехове и покажимо одлучност и вољу да из окајемо и исправимо, одбацимо све посебне и личне неспоразуме, мржње и посебне интересе, и приступимо искреној и братској сарадњи и слози у раду на једном јединственом заједничком **народном** интересу: спас народне **заједнице**.

На тај пут упућује нас наш вјековни водиљ, наше народно Провиђење. То је трак свијетла наше вјековне Звијезде Водиље. М.

Свети Василије кажњава

Братоубице и безбожници свакодневно плашају братску пролијевену крв. Све те их редом постиђи Божја правда и наградити као шефа крвавог штаба у Острошким Гредама, пропалог студента Мијушковића са његовим братом.

Једнога дана сједио је на Богетићима и разговарао у кафани Јокановића) један стари поштени Пјешивац са пропалим студентом, крвавим комесаром Мијушковићем. Док су они били у разговору, италијанска артиљерија отворила је паљбу, тукући Острошке греде и тражећи крвави штаб разбојничке банде. Наједном, старац устаде, скиде капу, прекрсти се и окрену Угоднику па рече: „Нека Свети Василије поможе и заштити нас“. Нато ће крвави комесар додати: „Какав Свети Василије!? Ја у њега не вјерујем више но у тога магарца, што ту пред нама око цркве пасе траву!“ Старац запрепашћен одговором братоубице запањен сједе, уздахну дубоко презирући га да с њим више разговара. Мијушковић је одмах пошао да са својом бандом кује нове крваве планове. Али кроз један сат италијанска артиљерија, директним поготком, ударила је у колибу у којој су становали штаблије и братоубица Мијушковић је био убијен. Кроз три дана послије овога убијен је од исте артиљерије и брат крвавог комесара Мијушковића.

Свети Василије је с њима учинио своје. Народ их је упознао, гони их и чисти губу из торине. Свјесни својих злочина, а знајући пресуду народног суда, која их неминовно чека, они су данас изгубили свијест, па као махнити пси гризу и кидају све што се око њих нађе. Али то је само још мало ... Суд Божји за страдања нашега напаћеног народа постићи ће их.

Што су тражили, то и нашли.

М. П.

Године

— Колико година бисте дали овој госпођици?

— Зашто да јој дајем, кад их и свако има доста.

ПЈЕСМА СТРАДАЊА И НАДЕ

Да ли вам у тихој ноћи кад се разлегне потмула тутњава експлодираних граната уздрхти срце и преплашено се закопрца? Да ли вас обузима страх и нека побожна сјета кад видите мрачно распеће?...

Да ли у овим страшним ноћима очаја и искушења мислите на своју несрећну земљу која се данас увија у крвавим грчевима, као што се превијао на крсту Он Спаситељ човјечанства?...

Буде ли вас из тешког сна очајни крици несане мајке за изгубљеном дјецом, дали вам се потреса душа за малим невиним бићима, чија се злаћана косица сплиће и кваси у младој усиреној крви, а плаве анђеоске очице изгубљено гледају као да мртве моле за милост крваве убице — комунисте...

...И док се навлаче влажне прољећне ноћи на висока замагљена брда, на уснуле шуме и аветињски распукло голо камење, тумарају „они“ — бескућници пропала створења без части, без човјечанског осјећаја, без поноса...

...И одлијеже кроз тамну ноћ крвава пјесма оних који коњу невину дјецу, а земља окрвављена ћути, као да се стеже од силног срама и пониженља... Спушта се све више ноћ, тешка и безнадежна, спушта се и притискује земљу која заморено дише... А кроз порушене кућиће и изгореле кровове увлачи се прољећни вјетар и прича страшну језиву причу:

Некад су у тим јазбинама била топла домаћа огњишта, некад се ту орио весели и задовољни дјечији смијех; некад је ту царевала срећа... Но среће и радости [illegible] нагло и неочекивано [illegible] су га синови стра[illegible] Духа, апостоли нове [illegible] ај исти прољећни вјетар [illegible] живи и који се стал[illegible] чуо је једне љетње ноћи кад [illegible] земља одисала врући[illegible] страшног Црвеног Духа ко[illegible] збраћа изабраницима својим; и као да се поново из дубине појављују страшне ријечи и одјекују кроз тамну ноћ:

— Идите, изгубљена дјецо моја у име моје по овој глупој земљи гдје и данас владају старе шашави закони и обичаји. Да вас поучите да и коли мајку своју. Идите и научите овај глупи народ новој вјери, јер брат више није брат, отац је глупо застарело биће, живо њиило месо које само запрема једно дивно мјесто у свеопштем простору и кочи развој еволуције... А сестре ваше и рођаке ваше то су спљетови дивних младих тјелеса која ће оживјети моја наука... Идите изабраници моји по глупој земљи овој гдје још увијек влада стари и отрцани Бог. Идите; и уништите све оно што вам смета. Идите и плодите се синови моји. Саставите се са другарицама нека буде младих Црвендаћа „сваки петак по десетак“...

И одједном се на небу показао језик пламен и крвав, црвен, толико црвен да су и изабраници за тренутак сви ослијепили. А кад су протрљали очи оне су биле црвени као у дивљих звјерова а главе су биле пуне нове науке...

Шта је даље било о томе причају порушене куће што се аветињски крне и назиру кроз тамну масу ноћи; то својим језивим кукањем причају ојађене мајке које у ноћима страха и очаја стално виде подигнути крвави комунистички нож са којег капље крв њихове невине дјечице; о томе причају страшне провалије у којима се налазе несрећни црногорски синови...

О томе прича цијела једна земља, опустошена и намучена; причају сузе гладне и поскитале масе...

О томе причају уздаси оних који данас труну по логорима Арбаније. Зар не осјећате те уздахе који помијешани са албанским вјетровима долазе као да нас оптужују?...

Зар вам не уздрхти душа?...

Зар вас не заболи срце?...

А вријеме и даље тече... Промичу дани и нижу се на оне који већ припадају бесконачности... Промичу дани а злочини се нижу све крвавији и грознији. Синови Црвеног Духа у име новог реда и закона шкропе свјежом крвљу сваки свој чин.

Пропада сељак вјечити мученик и роб својих сопствених синова који као сабласти лутају од куће до куће, узимају што им се свиди; који убијају да би могли да уживају у крвавој и болесној животињској наслади... Крв...

То је плашт којим одређени синови покривају намучену мајку, своју рођену земљу.

Љешине...

То су темељи на којима је Црвени Дух хтио да оснује своју власт...

Лутају синови Црвеног Духа као побијесњели пси, лутају и у свом бјесилу гризу крвавим, отровним зубима... гризу браћу и родитеље, очеве и мајке; коњу невине и сиромашне људе јер им не могу отети ни одузети ништа осим голог кукавног живота, то траже њихови нови принципи, то тражи вјера Црвеног Духа која каже: Да отац није отац, да мајка није мајка, а крв то је најбољи цимент и печат којим се затвара прошлост...

Но све има крај... Злочина је доста, буни се напаћени остатак народа и диже свој страшни суд и глас. А глас народа то је глас Бога који нас је увијек изводио на пут свјетлости и надахнуте. Кроз народ је проговорио Бог, силан и свемоћан, Бог исти којем су синови Црвеног Духа објавили рат као својим очевима... То је исти Бог којега су залутали и полуђели изроди хтјели да попљују.. Чује се глас страшан, осветнички и пријетећи, од њега се тресу црне преплашене горе. Преплиће се глас зраком, увлачи се кроз опљачкане колибе, испуњава срца новом надом и прича о новом животу који треба да смијени ове страшне и крваве дане и ноћи, да својом љепотом ублажи страховите ране, да својом снагом збрише црвену губу...

Божидар

БОЛНИЦА „ДАНИЛО I“

ЦЕНТАР ВИСОКИХ ПАЖЊА

У фебруару је Болница примила на поклон од Италијанског Црвеног Крста, по наређењу Н. Вел. Краљице Јелене, 17 сандука разног материјала: инструмената, љекова, завојног и осталог санитетског материјала. Дирнута пажњом, коју је узвишена Владарка указала овој хуманитарној институцији, упутила је болничка управа сљедећу изјаву захвалности:

Његовој Екселенцији Министру Двора, Рим. — Тумачећи осјећаје дирљиве захвалности и бескрајне оданости болесника смјештених у цетињској градској болници „Данило I“, молим Вашу Екселенцију да изрази Њеном Величанству Краљици и Царици одану захвалност која је спонтано испунила наша срца за дивни дар, који је Њено Величанство милостиво изволила да пошаље. — Цетиње, 17 II 1942-XX — Директор Болнице „Данило I“ Доктор Нико Мартиновић.

На Велику Суботу је једна група италијанских Госпођа (госпођа Гандини, госпођа и госпођица Рагони) у пратњи господе потпуковника Дузмета и Гандинија посјетила болницу и подијелила ускршње дарове свима болесницима.

На сам Ускрс је болницу посјетио Н. Екс. г. Гувернер са својом пратњом. Његова Екселенција се задржао дуже времена у болници разговарајући са појединим болесницима, и интересујући се за теже случајеве. Том приликом се интересовао за потребе болнице, те је при одласку даровао 5.000 лира за разне потребе болесника.

Умољени смо од стране Управе Болнице „Данило I“ да донесемо њену јавну најтоплију захвалност посјетиоцима, који су својом пажњом и ријечима утјеху много задужили Градску Болницу и њене болеснике, којима су на свијетли дан Ускрса донијели зраку радости.

ПОПАЉЕНА СЕЛА

Ви, који путујете, не из жеље и уживања већ из нужде, из животне насушне потребе, обратите своје очи на пуста предјела у којима мирују згаришта ваших села. Не чекајте да вам ко објашњава узроке тих страхота, ви сви добро знате те узроке и њихове ужасне посљедице. Ваши безумни и бестидни партизани-комунисти, дали су вам повода да се та ваша склоништа униште и предаду огњу и мачу. Они су вам, већ деценијама, обећавали да ће вам њихов режим донијети „благостање" и ријешење свих питања која су вас интересовала. Зашто сте им слијепо вјеровали? За то тако лаковјерно вјеровање ви сте добили, драги сељани и поштени земљорадници, прах и пепео; добили сте да вам ни камен на камену није остао на вашим домовима. Ето, једну њихову безумну и вртоглаву школу, у којој су вас хтјели школовати, морали сте платити и крвљу и опустошењем свих ваших животних потреба.

Дођите пред ваше куће, ви који сте отјерани силом ваших партизана. Сиђите у ваша села и засеоке Обиђите куће ваших пријатеља, кумова и познаника. Осјетићете и видјећете нешто што се не осјећа често, нешто изузетно и мучно. Утисци су страшни и ужасни. Утисци су тешки и суморни, јадни и трагични. У селима, која су доживјела катастрофу, стаћете па ћете се снуждити, клонути и нећете дахнути без уздаха и бола. Због лудих парола једне разорне идеологије, ви сте, силом и пријетњом, морали напуштати ваша дугогодишња скровишта и ваше традиционално огњиште. Морали сте напуштати ваш драги иметак. Напуштали сте своја домаћа скровишта и седељке на којима сте често уз гусле славили своју славну и пуну чојства крнаву прошлост. Ваша села, која су била пуна смијеха, весеља и пјесме, сад су гробнице и страшишта ваших измучених живота. Ради чега је то све било? Је ли то морало доћи? По чему да вам се то деси?

Враћи се, испаћени свијете, на своја огњишта. Прихвати те се за тешки посао који вас чека. Савијте се око својих пословa. Прионите на своје спасење које жељно чекате. Све су идеологије, за вас, потпуно туђе, осим оних идеологија на којима сте се подигли и као људи изградили. Вама је све мило и драго оно што је домаће, што је од наше прошлости и нашег историског момента, зато и вели наш Његош: „Наше горе не трпе регуле." Шта ће нам регуле и пароле туђих и јеврејских идеологија? Ми, Црногорци, имамо домаће братство, породицу и племена, па смо тако један фини и крвно везани народ, да смо у томе јединствен и деликатан народни елеменат. Тај такав лијепи свијет затрова комунизам дотле да је то тровање скупо стало толико хиљада људи и толико хиљада њихових домова. Никад није доцкан учинити оно што ваља, па то и учините, за своје спасење, без резерве и устезања.

Прихватите своје домове и послове жуљавим рукама и постарајте се Божјом помоћи, да своју породицу што прије вратите у боље могућан начин извјесног опстанка. Повежите се у чврсте редове па се збратимите и станите на пут свим оним зликовцима и неваљалцима који вам приредише највеће зло које је могао један народ доживјети. Ви сте најгрозније заведени и најбруталније преварени у историји свијета, а тај и такав поступак донио вам је, земљораднички и вриједни свијете, авет глади, убијање, пљевине и сто разних мука. Немојте скрстити руке пред вашим домовима, пред вашим домаћим и националним пословима. Много се шта може спасити и учинити. Учините за своје спасење све оно што треба, па ћете се тиме одужити себи, породици, братству, племену и нацији.

Абердар

Турска политика

Многи у нашим крајевима, има већ ето двије године, постављају себи питање: шта ће учинити Турска? То је питање, на које би једино Турци били у стању да дадну одговор, али се они тога увијек уздржавају, не из дипломатске резервисаности, како би се то могло претпостављати него можда зато јер не би знали истину шта да одговоре, пошто одговор намеће одлуку. Али Турци су створили само одлуку да остану неутрални све док им то буде конвенирало.

Двије групе сила, које су у борби, сигурно много на то полажу да сазнају на коју страну нагиње Турска. Сада се цјелокупна дипломатска вјештина Анкаре — пошто се сукоб све више приближава границама Турске — састоји у томе да вјештим дипломатским маневрисањем не даде наслутити сопствену наклоњеност. Став Турске владе до сада није изазвао никакву позитивну сумњу у мјеродавним круговима, нити је ико повриједио њезину неутралност. Како ће коначно свршити то ривалство са једне стране и државних интереса са друге, тешко је рећи. Али постоји једна врло важна чињеница, коју води логично резоновање на добар пут. А то је да би Турска до сада отворено приступила демократским силама, кад би у њиховој побједу имала вјере.

Турска демократија има добру традицију, којом је успјела да одржи своју равнотежу у више врло тешких случајева. Крајем XVII вијека, кад је осмалијско царство било исцрпљено, одржала га је турска дипломација скоро у цјелости до свјетског рата својом прирођеном вјештином. Људи, које је Ататурска револуција довела на власт, дубоко су обновили земљу, те јој дали форму и достојанство цивилизоване и модерне државе, која се битно разликује од патријархалне прошлости Турске државе, која *de facto* више не постоји.

Турској дипломацији, као такој, треба одати признање што је успјела да послије више од 30 мјесеци рата одржи на истој висини питање које се већ првих дана наметнуло: шта ће учинити Турска? Можда би се испитивањем онога шта је она учинила од почетка сукоба све до садашњега тренутка дало лакше претпоставити шта би се могло очекивати.

Анкара је започела са преговорима о својем приласку франко-британској групи: постигла је зајмове, ливерације и Александретски Санџак. Противуслуге за ове уступке требало је да буде турско учешће у сукобу. До тога није дошло. Али Турска не ускраћује Енглеској признање својега савезништва, што увијек потврђују и чланови анкарске владе исто онако као што у њиховим говорима често истичу традиционално пријатељство са Совјетским Савезом. То су пактови, обавезе и обећања, која нијесу дала никаквог позитивног плода ни раније Француској, ни доцније Енглеској или Русији. Такође и солидарност са осталим балканским државама ограничила се у критичној периоди — у марту и априлу прошле године — на то, да је Турска поређала велики број дивизија на источној граници, али их је затим тихо повратила преко Дарданела. Везе са Британијом и помоћ од стране Сједињених Америчких Држава, нијесу спријечиле турску владу да закључи трговинске уговоре са Њемачком, који су — обзиром на тренутак у којему су закључени — имали очигледни политички карактер, нити су је спријечиле у томе да побољша односе са Италијом. Присуство Италије у оближњој Републици, све до прије неколико мјесеци, сматрано је као стварна опасност за државни интегритет Турске. Али искреност појединих чињеница распршила је неосновану бојазан и лажи, које је некада сијао Париз, а које је Лондон наставио и наставља да брижљиво култивише.

Турска прије свега љубоморно чува своју независност. Она бдије над својим сопственим интересима, не допуштајући да је сентиментални обзири скрену са пута. Па чак ни солидарност са демократијама није у стању да утиче на њено држање. Турска је млада држава, која има велике амбиције, али која умије да их прикрива. Она мисли да би њена интервенција у рату могла помоћи да те амбиције задовољи, али не жели да погријеши. Она држи своју карту у рукама, добро познавајући њену вриједност, те ће је изиграти у повољном часу: оног дана када анкарски државници буду сматрали да ће она група, на чију су се страну бацили сигурно превагнути. Да ли ће се тада примити њена добровољна кандидатура? Ово је моменат кад би вјешта турска дипломација могла и да погријеши. Без ризика и без жртава нико нема право гласа, а још мање ако се ради о задовољавању територијалних амбиција.

Према Осовини Турска нема територијалних аспирација. Њени су интереси окренути према земљама, које су већ припадале бившем Отоманском Царству, а које су сада запосједнуте или контролисане од стране Осовини непријатељских сила. Осим тога Турска, желећи да остане европска снага, зна да је овај њен основни политички захтјев повезан са посједовањем оних мореуза, које је Енглеска, како је познато, препустила Совјетскоме Савезу. Ова несмотреност може са много вјероватности изазвати ванредно занимљиви развој турске политике и то у најближој будућности, пошто Дарданели дају Турској право учешћа у европска питања.

Турски владини кругови познају озбиљност енглеских обећања, којих је влада Велике Британије од почетка рата [illegible] никад [illegible]тедње сијала широм земље [illegible] чврстом увјерењу, да [illegible] послије [illegible] рата [illegible] како јој буде [illegible]

[illegible] Турска би постала [illegible] земља, а тај наслов ни мало [illegible] еволуционарним генерацијама [illegible]ске републике, која се је попе[illegible] својом цивилизацијом, на ниво европских земаља.

Шта ће нас [illegible] спријечити Турска? На то питање [illegible] само вријеме одговорити, пошто смо доживјели, да су и друге државе колебали, покуђивале и коначно [illegible] изгазиле, упропастивши до краја и своје постојање.

Вјештина турске дипломације не би се смјела пустити да је обећања омаме, она је сигурно већ и закључила на коју је страну неизбјежива побједа и гдје је младој турској држави мјесто. То ће се доказати много прије него што се мисли.

Ђ. Б.

ЗНАМО...

— Одговор на питање из прошлог броја —

Знамо, да је Аустралија највеће острво на свијету, ако се не рачуна као континенат. У противном случају највеће је острво Гренланд.

Знамо, да је највеће језеро Касписко.

Знамо, да је најдужа ријека Мисисипи а затим Нил.

Знамо, да је Лондон имао највише становника, па Њујорк, а на треће мјесто Токио.

Знамо, да од свих континената Азија има највише становника.

Знамо, да је позната највећа дубина од 9780 метара и налази се у Великом океану.

Знамо, да од свеукупне површине планете Земље једну трећину заузима копно а три четвртине вода.

ДА ЛИ ЗНАТЕ...?

Који је највиши врх у Европи, а који у свијету?

Који је највиши живи вулкан на свијету?

Који је најдужи канал на свијету?

Који је најдужи тунел на свијету?

(Одговор у идућем броју)

На једном балу

— Смијем ли замолити за једну игру.

— Не играм са дјецом! — одговори дама младом кавалеру.

— Извините, нијесам знао да сте у благословеном стању.

ИСТИНА
против лажи

Истина је увијек била једна од најљепших врлина човјекових. Она и данас краси поштена човјека. Истина је некада врло спора, али на концу ипак побјеђује.

Пут истине често је врло тежак и трновит. У данашње вријеме, тај пут је чак и по живот опасан. Тај пут не може ни да слиједи добар дио људи. Многи стану на пола пута, па се већ уморе, а истину замијену лажима, да би се наводно опет вратили истини. За те се може рећи да су слабићи и млакоће. Заваравају сами себе, а истином се служе више ради свијета, да би код истога могли играти улогу поштена човјека.

Многи се опет стално бусају у прса како увијек и искључиво служе истини, док им стварно ова служи само за што боље маскирање њихових свакодневних лажи. Они заправо само профанишу истину, затварајући очи пред њом. То су типови лицемјераца и фаризеја, које у данашње вријеме најчешће сусрећемо и много су опаснији од оних за које знадемо да се стварно служе лажима. Они су ласкавци и на око врло предусретљиви и услужни људи. У виду доброчинства, спремни су да учине највећу злобу. А да би задовољили своје личне и незајажљиве интересе, спремни су да служе Богу и ђаволу.

Најбољи и најизразитији претставници истине су врло малобројни људи. Они су челичног карактера, а никакви лични интереси не могу их скренути са правога пута истине. Неумољиви су заточници истине, те се не заносе ни ласкањима, нити их се може ма чиме поткупити да одустану од истине макар видјели и смрт пред очима.

Истина је најчешће врло горка и вјерујемо да се њоме неће заносити наши комунисти и лицемјерци, јер ћемо сваку лаж или тобожњу истину одмах откривати, а народним варалицама и непријатељима скидати маску са лица, да им народ види срдн образ и осјети сву мрачноћу њихове душе.

За љубав истине којој служимо, одлучили смо да наш неупућени народ стално обавјештавамо о правом стању политичких догађаја и да га штитимо од кише лажи, које му непрестано сипље погибељна комунистичка пропаганда.

И као што је год истина велика врлина, тако је лаж велика људска мана. Лаж је примамљивија од истине, јер дочарава угодан живот и обећава златна брда, али ништа од свега тога не остварује. Ко једном огрезне у лажима, тај је тешко у стању да више служи истини. И што га лажи захвате јаче, то више настоји да њима зарази и своју околицу, која лажи проширује још даље. — Ко хоће да слаже, тај ће и да украде, а ко краде, тај је приправан и на убиства и све врсте нечовјечности и злочина. Лажу се стварају лабави карактери, који помоћу овог најгуснијег оружја трују народ. И што су ширитељи лажи интелигентнији, то су и њихове лажи савршеније, да их је понекад тешко разликовати од праве истине. Они стварају лажне теорије и научно доказују оправданост својих лажних тврђења. Лаж најрадије прихваћају шићарије, беспосличари, лијенчине и трговци нације, те сви они који би хтјели да живе од туђе муке и да ништа не раде.

Али како су у лажи кратке ноге, то је она ипак приморана да уступке пред истином, која јој је крвни непријатељ. И гдје истина завлада у народу, ту лажи нема мјеста. Она износи право стање ствари и ослобођава народ тешкога сна. Јава му постаје јаснија, јер му истина спречава поновн лажни сан, челичи здрави дух и не дозвољава очајничка и разочаравајућа изненађења.

Истином ћемо ради тога најбоље послужити народу и једино истина биће у стању да олакша садашњицу и приправи бољу будућност народну.

БИБЛИОТЕКА ЦРНОГОРЕ И ЦРНОГОРАЦА

† Д-р Мило Иличковић

санитетски ђенерал у пензији

Наш добри и честити доктор Мило. Знамо га још прије 30 и више година када се, као млад човјек одрекао благостања и угодног живота у великој Русији и с својом женом рускињом, госпођом Клаудијом, похитао у свој родни крај, на наше Цетиње. Као прави Самарићанин притекао је у помоћ сваком болеснику, са једнаком љубави код имућних и код сиротиње. Као добар љекар убрзо је стекао код народа неподијељену љубав, а у својој струци напредовао до највишег чина — ђенерала, и начелника армијског санитета.

Као ђенерал у пензији, пошто је своју дјецу отхранио и збринуо, повукао се са својом госпођом у своје родно мјесто Брчеле. Одидао је малу кућицу, да у њој, међу својима, дочека посљедње дане. Иако у 70-ој години живота још увијек свјеж и кријепак, своје високо знање и богато искуство употребио је на корист својих ближњих. У својој љекарској мисији није разликовао црвене од бијелих, часне од нечасних, — пружао је помоћ сваком коме је затребала.

Али, без обзира што је то био фин, културан и интелигентан стари господин, није могао прећи преко садизма и варваривма наших комуниста. Нарочито га је забољело то, што је ту пред његове очи оскрнављен манастир Горњи Брчели. Поп ђелат и поп антихрист Блажо Марковић, уредио је у манастир родилиште разних комунистичких проститутки и јавну кућу за себе и своју зликовачку дружину.

Доктор Мило као добар хришћанин, није могао да ћутке прође преко свих недјела које је гледао и, — изразио је своје негодовање... Уједно, то је била и његова смртна пресуда! — У часу када су га из куће повели крвави комунистички гадови, — његова вјерна сапутница госпођа Клаудија није га оставила. Пошла је за њим да подијеле заједно његову судбину. На пола пута према хидро-централи комунисти су јој одсјекли десну ногу да их не би могла пратити, и оставили је њеној судбини. Нашем добром доктору Милу, — добротвору свију нас, па и комунистичком — данас пси глођу руке и ноге које вире изван земље, у близини хидро-централе у Горње Брчеле. За даљу судбину његове госпође Клаудије још ништа не знамо.

Наши комунисти, чија недјела немају равних у историји свијета, заклали су 92 своје бремените љубазнице, за којима су до јуче трчали као пси за кучкама, само зато што су, као бремените, биле неспособне са њима бјежати са злогласног Радовча, пред навалом националних Куча и Братоножића.

Па зар је чудо што су убили тебе драги докторе?!

Има ли још кога ко ће ове побијесњеле црвене псе назвати својом браћом и својим синовима? Постоји ли још неки народ или нека звијер који ће поклати своје бремените љубазнице само зато да им затворе уста, јер нијесу биле у стању са њима бјежати?!

У памет се и ви, који по разним јазбинама још отварате своја погана уста и тражите оправдања за ове крваве гадове.

Драги Докторе! Ти си се доста наживио и доста нагосподовао! Ти си многу сузу убрисао и многе животе спасио! Ти ћеш пред Господом Богом изаћи као праведник и као мученик! А ва твоју крв, крв твоје браће и племеника, окаљану част твоје нахије и болне и беспомоћне удвисаје твојих ближњих, већ се спрема гвоздена фаланга твога роднога краја, да потражи крваве, одвратне и гадне виновнике.

А.

На предавању

Говорник: "Хоћу да подигнем глас, да се чује у цијелој нашој земљи, од сјевера до југа, од истока до запада, па чак и далеко изван граница".

Неко из задњих редова: „Молим мало гласније....“

Духовна и моална настава

СЛОБОДА

Будући да је слобода право и правица, као један од духовних и моралних прописа човјекових друштвених правила, она је у првом реду право на живот сваке јединке у друштву, а затим и право сваке људске скупине, народаи нације, међу осталим народима.

Човјек је у првом стадију свога историјског развитка био примитивно слободан, јер као дивљак није био ограничен ма каквим духовним и моралним друштвеним прописима, али та слобода није била потпуна. Јер као што је он био по својој ћуди и животињском егоизму нарстљив на друге људе и животиње, да им отме храну или да их убије и уништи, тако је и други човјек — раван њему — био истог расположења према њему, па су такве биле и веће људске скупине, њихови дивљи чопори. И тек на своме дугом историјском путу, кроз развитак његових духовних и моралних начела, када је човјек уистини постао човјеком, дошла је његова свијест и до другачијег и савршенијег појма слободе личности и слободе његове народне заједнице. То се десило овог момента, када је сам инстиктивно осјетио разлику између зла и добра, када је дошао до сазнања да не треба да чини другоме оно што није рад да њему други учини.

Успоређујући слободу са правом на живот, човјек је прво гледао да буде слободан у природи, па је повео борбу са суровостима природе. А кад је у границама своје моћи и својих средстава, ослободио себе од природних непогода, он је исто тако повео борбу и са човјеком, да се ослободи његове суровости.

У борби са природом човјек је водио један дуготрајни и њемушти рат, без ријечи и споразума; док је са човјеком водио рат путем разума и мисли, путем ријечи и писаних закона, па је у тој борби дошао и до дефиниције слободе, као освјешћеног права на живот јединке и друштва.

И у колико је човјечанство одмицала у својој култури и цивилизацији, у толико је човјек све више усавршавао своје прописе о слободи личности и слободи народне цјелине; а у толико су ти прописи све више уопштавани за сваког појединца и за све народне скупине, док су већ данас постали општим законом у људској заједници. Зато се данас, већ, слобода свакога појединца и слобода сваког појединог народа у људском друштву и човјечанству сматра једним опште-човјечанским правом и као таква се поставља за све.

Ради тога слобода појединца, као и слобода појединог народа, према другима, не може се издвајати и особеним мјерама оцјењивати. Јер, било да је човјек сам за себе другачије схваћа и прибавља, било да је према другоме другачије оцјењује, а не онако како је усвојена од свега људског рода и за цио људски род; самим тим слобода се нарушава и она више није слобода у културном и човјечанском смислу.

Зато је разумљиво да се слобода, као животно право човјека, брани свим средствима; али нити је разумљиво, ни за културног човјека и културно човјечанство достојно, да појединац или скупина прибавља себи слободу на уштрб слободе других, без обзира којим путем.

И зато се слобода не даје, нити увима, него се стиче путем испуњавања дужности и права човјека према човјеку.

Историјска околност, што је наш народ од првог дана насељења на овом тлу постао и остао слободним, учинила је да се под њеним упливом одржала једна од најјачих наших народних одлика, лична и народна слобода.

Али будући да нас је та лична и народна слобода стајала многих и скупих жртава, у одбрани противу суровог тла и природе и противу сурових освајача, ми смо и личну и народну слободу уско везали за права и правицу личности, као појединца и цјелине, као народа, према другим појединцима и народима.

Зато наша слобода личности није била анархија и самоволја, а слобода народна није испољавала силу према другим народима; јер смо и једну и другу слободу схватили као право на живот и као морални закон човјека према човјеку и народне цјелине према другој народној цјелини у људском друштву.

М.

Црногорски комунизам у распадању

Напаћени и угњетани Црногорски народ се је пробудио. Пробудили су га братоубице својим недјелима. Свуда је у Црној Гори кипте брда и долине. Пробуђени народ ступа у националне фронтове, — „фронтове народног спаса“. Свјестан је да сврстан у редове националног фронта једино је у могућности да очува своју слободу и мир и преко њега да уништи црвену неман. Црвене хијене данас скупо плаћају своје злочине. Свуда налијеђу на стријеле националног фронта и падају као снопље, а то је судбина свих зликоваца, јер ко убија, бити ће бијен. Њихова терористичка организација је у распадању. Заведени и залутали се бацају у наручје својих спасилаца — другова из националног фронта. Кроз кратко вријеме наш народ ће добити свој заслужени мир.

И племенита италијанска нација од 13 јула до данас подниријела је огромне жртве од наше разбојничке банде. Најгрознијим дјелима окупатору је враћено доброчинство, које је свуда испољавао према нашем незбринутом и сиромашном народу. Па ипак, поред свега тога, Врховна Команда италијанских оружаних снага у Црној Гори, није хтјела да потпуно упропасти наш народ и да га остави без крова, него се је у посљедњем моменту обратила црногорским патриотима, са искреним и отвореним савјетом: „Спасавајте, што се спасти може, јер је дошао крај нашему стрељању“.

Питајмо се сада: чему толике жртве, толике муке и патње нашега иначе намученог и напаћеног народа!?

Зар [illegible] хијене толико слијепе, [illegible] кад би за моментат и [illegible] власт у Црној Го[illegible] краја рата скапао од [illegible] нормалнијим прили[illegible] не могу [illegible] се прехрањује и да [illegible]. Зар су још и толико [illegible] увиђају, да је ратна машина [illegible] Осовине толико јака, да Црну Гору може увијек, ако то хоће, да претвори у прах и пепео?! Онда би Црна Гора била без Црногораца.

Црногорци, кад ове чињенице узмете у обзир, зар [illegible] дасте се дати завести од ваших изрода, туђих уљеза и плаћеника, да вас гурну у понор пропасти!?

Вријеме је, да се отресемо ових лудих разбојничких банди, да се отријезнимо и размислимо! При томе, још што је најважније, треба да се запитамо: шта ће бити са Црном Гором и Црногорцима, ако се овај рат, као што је врло могуће, не заврши у току ове године? Одговор је врло прост и једноставан: народ голиО и до голе коже опљачкан — има да скапа од глади. А још као врхунац свега тога, наступиће заразне болести, које ће немилосрдно косити и уништавати наш народ. Ето до чега су Црногорски народ довеле неразумне и усијане главе! Да убија брат брата; да се народ опљачка и остави на улици без крова и заштите пред чељустима глади и заразних болести.

Тргните се браћо Црногорци, пријеките друг уз друга, чистите губу из торине, да се спасе што се спасти може.

Лудачке авантуре комунистичких занешењака биле су кобне по судбину и будућност Црне Горе и Црногораца. Оне су је бациле у понор и пропаст, одакле ће се с тешком муком и уз велике људске и моралне жртве извући.

М. П.

Одбранимо се!

Очевидац прича... Био сам у околини Никшића и прошао неколико села. „Партизана“ има доста. Разумије се, има и Црногораца као и разне мјешавине са свију крајева бивше Југославије. Увели су своју „управу“ и своје „Законе“ према којима народ постаје у висини нивоа тегленe животиње или марве. Наредили су да се из равнице дигну циљеви са којима је означена приватна имовина, па сељак мора да оре не бирајући што је његово а што је туђе. Кад би тако потрајало мало дуже, створила би се права „комуна“, не би се знало гдје је чија имовина.

Отворили су јавну кућу („дружевску кућу“) и у њој трпају дјевојке. Тамо дјевојке иду силом. Неће ли — онда куршум у чело: „Другови удешавају!“ Зар наше сестре и кћери да служе за „дружевске прохтјеве“ разних свјетских пропалица? Зар би то очеви и браћа могли гледати?

Раније негдје, позвали су једну дјевојку у „дружевску кућу“ и са њом је пошла њена мајка. Кад дјевојка није хтјела пристати на „дружевске прохтјеве“ убили су је заједно са мајком. Свакако часније је умријети него падњути под неком звијери у људској кожи.

Звјерства и злочинства су чињена многобројна. „Другови“ су хапсили, а „ухапшеници“ никад више неће видјети сунца, сем оних који су пристали да постану звјерови. Има пећина и јама које су добиле специјална имена ради злочинстава и људских љешева који у њима почивају.

Ово су тек двије реченице сасвим истините од многобројних злочинстава која су почињена, а тек што би вам испричали сељаци околине Никшића који су чуда претрпјели!

Па јели наша дужност да гледамо то, и да чекамо да на нас дође ред једног дана? Зар да трпимо тирјанство?

Ал тирјанству стати нагом за врат
Донести га к познању права
То је људска дужност најсветија.

(Његош)

Ваља ићи и тирјанину доказати „познаније“ права па било милом или силом.

П. М. Лазина

Умјетничка манифестација

У Напуљу, иницијативом италијанско-њемачког друштва, одржана је умјетничка манифестација у част војника и рањеника Осовине. Били су присутни: Принц од Пијемонта, амбасадор фон Макензен, министар Паволини, амбасадор Роко и доктор Мацасома, те главни директори иностране и италијанске штампе, као и друге личности. Приказивана је опера Тоска. Послије првога чина је Његово Краљевско Височанство Принц од Пијемонта примио у своју ложу амбасадора Њемачке, са којим се задржао у срдачном разговору.

Обавијест

Одлуком Њ. Висости намјесника Далмације, Зара, од 6 марта 1942-XX стављена је у ликвидацију

Јадранско Подунавска банка Филијала у Котору

У току од мјесеца дана од публикације овог огласа у службеном листу Далматинске владе, вјеровници било које врсте према реченој филијали Јадранско подунавске банке у Котору — према наредби Намјесника Далмације од 28 фебруара 1942-XX број 89 — морају затражити од ликвидационог Комесара да им буде признато право у пасиву филијале.

У истом року од једног мјесеца сви они који сматрају да имаду право власности или других стварних права на ствари које су у посједу филијале у Котору морање то приказати препорученим писмом ликвидационом Комесару, поткрепљујући молбу свим исправама које то оправдавају.

Котор, 18 марта 1942.

Комесар ликвидатор
Ермано Калини

CRNOGORCI

Националисти к оружју!

— Допис из Поморја —

У свим племенима Црне Горе створен је национални фронт противу злочинаца комуниста, да се по сваку цијену истриј**е**бе, јер трње из плодне и чисте њиве треба из корјена истрије**б**ити.

Свију нас је дужност да се сврстамо у тај *јединствени национални фронт*, да домаће зло сами лијечимо и народ отргнемо из чељусти лажних пророка.

Ми не смијемо дозволити да Црногорски народ постане плијен и робови тих лажних пророка Моше Пијаде са друштвом.

Бесмртни Владика Његош казао је: „Зло чинити да се од зла брани, ту гријеха никаквога није," али ми то зло нећемо ако нам га ко не наметне.

Комунисти у Црној Гори убијају нашу браћу, сестре, мајке, очеве и све оно што је национално, пљачкају народ, па чак врше завођења и безчашћа. Све ово чине злочиначки само да задовоље њихову терористичку и идиотску пропаганду и ђеф.

Зато браво, све знане и незнане позивамо, да се ми националисти збијемо и сврстамо у један јединствени национални фронт којему су на челу наши народни вође, да станемо за врат тој злочиначкој комунистичкој хорди, те да те лажне пророке разбијемо и из корјена истријебимо.

Браћо, данашњица доба са погрешним схватањем о правима и дужностима појединаца, доба чудноватих идеја и различитих и ни мало похвалних убјеђења, нагоне нас националисте да дамо свој глас, глас искрених народних пријатеља и упозоримо свакога а нарочито омладину, на све опасности које јој пријете и све струје које је могу ухватити и бацити с правога пута у мрак, моралну и физичку декаденцију, у пропаст.

Ми се стога обраћамо народу и омладини и позивамо да пође и слиједи стопама својих предака, бесмртног Његоша и многих других и сачувамо традиције и националну свијест нашега народа.

Позивајући народ у своје редове скрећемо му пажњу на неколико чињеница: Народе и омладино не заводи се и не допусти да постанеш оруђе у рукама неких мрачних интернационалних типова, не заноси се и не одушевљавај се никада тим злочиначким и неизводљивим комунистичким идејама, јер ти мрачњаци који те тамо упућују, држе ти такве предике добро награђени, нахрањени и напијени и желе да отрују твоју чисту душу да би лакше, сигурније и брже могли да сруше оно што су твоји велики претци кроз толико вјекова створили и чували.

Комунизам негира националност те тиме пљује на кости милиона наших витезова који падоше за те националне идеале.

Комунизам не признаје приватну својину, те тиме убија личну иницијативу, ствара потпуно равнодушне грађане који не теже никаквом успјеху.

Комунизам негира вјеру, негира брак, породицу и све оно што је најидеалније, што је најузвишеније у души човјека, негира оно што нас је кроз вјекове одржало и дало нам свијест о јединствености са својом браћом.

Комунизам не даје слободу мисли, слободу осјећаја, већ проповиједа силу, мрак, терор, а његови пропагатори готови су пролити крв невиних грађана да би своје идеје привели у дјело.

Сада када бар у главним потезима знате циљ и идеје комунизма, ми смо убијеђени, да се никада нећете дати завести тим црним и крвавим путем.

На пропагирање тих мрачњака, проданих и пропалих душа, одговори груписањем у јединствени национални фронт и васпитавањем у старом националном духу и тиме им покажите да сте свјесни, да сте родољубиви и да сте покољење које је достојно жртава које падоше на бранику националне свијести.

Народе, чуј нас националисте и похитај у наше редове, јер сјутра ће бити доцкан, националисти и пријатељи зову вас у јединствени национални фронт.

К оружју, смрт комунизму! Смрт злиководцима — Слобода народу!

П. Л.

ДЕ ГОЛОВЕ УСЛУГЕ ЧЕРЧИЛУ

Године 1936, појавио се једног дана у канцеларији генералштаба француске војске један пјешадијски пуковник, тражећи да говори са генералом Гамленом.

Тај пуковник је био Де Гол, официр ватреног темперамента, који је предложио образовање професионалне војске у Француској, по *узору британске*. Његова теорија није наишла на одобравање Врховне команде и навукла на њега бијес тадашњег француског министра рата, који је за годину дана закаснио његовим промакнућем за британског генерала, оставивши га за извјесно вријеме изван кадра. То вријеме амбициозни генерал искористио је да непрестано јури између париских масонских ложа и лондонског Министарства Рата. Имао је неколико интимних разговора са Хором Белишом, па и са самим Винстоном Черчилом.

Вративши се у Париз, примио је Де Гол команду над једном бригадом, те се је опазило да је он, иако никада није располагао већим средствима, из темеља измијенио свој начин живота, подигавши га на ниво, који је био знатно виши од његових финансиских могућности.

Сваког дана се видјело како Де Гол улази у зграду британске амбасаде у Паризу, истичући на тај начин отворено своје британофилство. Када је Черчил дошао у Француску пријестоницу, налазио се Де Гол стално уз њега наравно као повјерљиво лице англофранцуских масонских ложа, присуствујући разним разговорима које је господин Черчил водио са министрима Народнога Фронта. Треба забиљежити и то да је он био једини генерал, који је присуствовао разговору између Рејноа и господина Черчила, када је овај посљедњи присилио париску владу да ликвидира генерала Гамлена и министра Даладјеа. Неколико сати послије истог разговора био је генерал Де Гол именован потсекретаром рата са функцијама министра у новом Реноовом кабинету.

Став, који је Де Гол заузео неколико седмица иза тога, његове изјаве о настављању борбе такозване Слободне Француске на страни Енглеске, све то је на крају пресјекло сваку сумњу да бивши потсекретар рата у француском кабинету није био ништа друго, него редовно плаћени енглески агент.

Овим потезом одрекао се Де Гол своје отаџбине, ступивши у службу господина Черчила. Де Гол је дакле политичар, који је наставио да преставља у Лондону ону Француску, која је од 1923 до 1933 године дијелила зајмове Аустрији, Пољској, Југославији, Румунији и назад Мађарској, у укупном износу од 3.800 милиона франака, да би их наоружала против Италије и Њемачке.

Сада је тај човјек привезан уз енглески јарам и благонамјерно помогнут од чувене тројке Ротшилд—Хор Белиша—Иден, основао у Лондону Национални Комитет Слободних Француза, са задатком да отцијени француско колонијално царство од вишијске владе и да створи нову француску државу.

Де Гол, гоњен непојмљивим ратничким лудилом, посавјетовао је енглеском адмиралитету да војничком акцијом изврши запосједање Дакара, да би од њега направио пријестоницу новог француског Колонијалног Царства. Али запосједање Дакара и гусарски *напад енглеских морнарица на поморску базу Оран* нијесу задовољили бившег потсекретара Реноовог кабинета, те је морао да се придружи трупама генерала Равела, у потрази за новим ловорикама.

Уз помоћ генерала Катруа, бившег генералног гувернера Индокине и генерала Ле Жентијома, гувернера Француске Сомалије, образовао је лондонски претставник париских и лионских масонских ложа ону мозаичну војску, која је требала да крене на француски дио Сирије.

Батаљони *страначке легије*, распршени одреди, који су побјегли са грчкога фронта, аустралијански и новозеландски пукови, све је то било згрнуто за борбу против трупа које је маршал Петен био одредио да обране сиријско мандатско подручје. Де Гол је послије три дана борбе, пошто су били у великој премоћи његове трупе, успио да недисциплинованом руљом најамника уђе у Дамаск, гдје је истакао, на древним видинама, барјак Слободне Француске.

Де Гол, задовољан акцијом запосједања Сирије, именовао је на бојишту генерала Ле Жентијома командатом снага у Азији, док је генерала Лармината изабрао за заповједника нових пукова, који су требали да буду упућени у Мармарику.

Али Лондон, којега је Де Гол већ заморио, наредио му је да препусти главну команду Катруу и да се врати као обични генерал на мармарички фронт, да сарађује са британским снагама у другој офанзиви против трупа Осовине.

Али изгледа да је амбициознога Де Гола прогонила зла коб: данас га више не примају ни у Лондону ни у Вашингтону. Разговори између Делана, Рузвелта и Черчила настоје шта више да потпуно [illegible] преко захтјева бившег потсекретара [illegible] Реноовог кабинета. А на [illegible] Колонијално Царство Слободне Француске [illegible] у тренутку нових карти будућег [illegible] углавно англоамеркан[illegible] хипотека вашингтонских и [illegible] масонских ложа, за обе [illegible] будуће Ционистичке Државе [illegible] требала да се протегне афричком обалом од Гибралтарског Мореуза све до сиријских граница.

Такво нијесу такође [illegible] само они људи који не виде даље од свог носа и што не слушају него глас сопствених амбиција, [illegible] свака могућност [illegible] завођења.

Нов поредак наступа! Прољеће га носи! У њему сватко треба да потражи своје мјесто, па и ми Црногорци, нетом средимо наше нутарње прилике, које се, захваљујући искреној и добронамјерној акцији „Гласа Црногорца" све више и више нормализују. Ђ. Б.

НАТЈЕЧАЈ

међу трговцима и кафеџијама у Цетињу

„Глас Црногорца" расписује за дан Рамзког Божића, 21 април, два наградна натјечаја:

а) Натјечај за најбољу организацију и уређај радње и излога трговине разне робе.

б) Натјечај за организацију и уређај *крчми и барова (хотели се искључују)*.

Награде ће подијелити нарочите комисије, овако састављене:

За натјечај а) поручник Леополдо Серпико, поручник Ђорђе Баки и господин Ђорђе Мошкијевић;

за натјечај б) поручник Бино Биађи, поручник Алдо Пулити, поручник Умберто Пачилио.

Горње комисије ће на дан 20 априла посјетити трговине и локале чији су сопственици претходно пријавили учествовање у овом натјечају, и то до 18 овог мјесеца, дирекцији „Гласа Црногорца".

Умјереви смо да ће се трговци и кафеџије побринути за што бољи исход ове манифестације

Лалине цигарете

Један пријатељ затражи од Лале једну цигарету.

Лала извади кутију и понуди му. Пријатељ поче да пипка једну по једну цигарету и кад ваће мекану узе је. Одмах за њим и Лала поче да пипка цигарете и једну по једну све баши. Пријатељ га упита зашто то ради.

— Па кад тебе, касти не ваљаду ове цигарете, зашто би их ја пушио. Нијесам ја гори од тебе.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

У посјету

Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски г. Јоаникије отпутовао је 6 о. м. у Боку Которску да посјети своју паству.

Свечана миса у католичкој цркви

На дан Ускрса одржана је у 10 сати прије подне у Католичкој цркви свечана *миса уз пратњу оркестра* и хора.

Богослужењу су присуствовали Њ. Е. Пирцио Бироли, Гувернер Црне Горе, Цивилни комесар командатор ди Стефано и највише војне и грађанске власти.

Послије богослужења посјетио је Гувернер са својом пратњом сиротињску трпезу гдје је лично подијелио животне намирнице, иазавши гануто присутних. Послије тога је Њ. Е. Пирцио Бироли посјетио дјечију трпезу, гдје је богато обдарио дјецу сладкишима.

Допутовао:

Наш цензор и пријатељ г. Бино Биађи допутовао је из Сплита, гдје се бавио за Ускршње празнике код своје породице.

Концерти зборова

По наређењу Њ. Е. Гувернера задржаће се извјесно вријеме у Цетињу војни збор Дивизије „Ферара", недавно премјештене у Црну Гору, гдје ће бити гост Дивизије „Таро".

Најбоља војна капела, састављена *од 55 одабраних елемената под вођ*ством маестра наредника-водника Сарапа Гуелфо даваће свакодневно, у 17,30 часова, концерт на тргу пред Општином.

Први концерт, са одабраним програмом војничких маршева изведен је првог дана Ускрса, те је био почашћен присуством Гувернера који је изразио своје велико задовољство.

Расадник заграде

Нечистоће, каква се не може наћи ни у посљедњу сељачку кућу, наћићете у авлији куће број 56, Његошева улица.

Дужност би била општинског санитета да суспендује све кирије станара и на рачун истих доведе у ред авлију и нужнике поменуте куће, када то неће да ураде њени власници, иако уредно примају кирију.

ИЗ УРЕДНИШТВА

Све општине на територији старе Црне Горе које не примају „Глас Црногорца" а желе га примати, нека се обрате Уредништву листа путем војничке поште или било којим путем, за количину која им треба за њих и њихова подручна села, као и име повјереника коме ће се редовито слати лист

ЧИТУЉА

На Цетињу су преминули и сахрањени

1 априла

Крстиња (Киће) Весковић, болничарка, у 30-тој години живота.

***Мило Јововић**, архивар Окружног* суда, у 50 ој години живота.

2 априла

Милосава Бацковић, домаћица у 60-ој години живота.

3 априла

Анђе Ивановић, домаћица у 80-ој години живота.

Јела Андрина Ивановић, домаћица у 77-мој години живота.

Павићевић С. Павле, дијете од 9 мјесеци.

4 априла

Поповић Петар, из Подгорице у 20 години живота.

Машан П. Вујовић, пензионер из Љуботиња, у 60 тој години живота.

Васо М. Ђурашковић, радник, у 50-ој години живота.

6 априла

Станко, синчић Лабуда Симовића, од 7 мјесеци.

Крсто, синчић Ника Борозана од 7 мјесеци.

Породицама упућујемо наше саучешће, а преминулима желимо рајско насеље.

Рушење Иван-беговог манастира

Пошто код наших историописаца није објашњено на какав је начин разрушен цетињски манастир, то ћемо ово питање расправити користећи оновремене аутентичне документе.

Прије напада Сулејмана пашиног, дошао је био на Цетиње млетачки пуковник Никола Брица, са једним баталионом млетачке војске. Овај Никола Брица потомак је знамените млетачке властелинске породице Брица, од које је била родом црногорска кнегиња Јелисавета, жена Ђорђа Црнојевића. Млетачка република биће га послала у Црну Гору можда баш због тога што је он од те породице, да би као такав могао имати више утицаја међу Црногорцима.

Зашто је млетачки баталион дошао на Цетиње? Држим да није да брани Црну Гору од Турака, јер за такав посао један баталион апсолутно ништа не значи, него за то, да тим Млетачка република докаже и као тобож утврди неко своје право над Црном Гором, као неко своје туторство. Но пошто су Турци држали да је Црна Гора њихова земља, а особито скадарски везири држали су да је саставни дио скадарскога санџака, то је и Сулејман-паша ударио на Црну Гору због тога да ђера Млечане, а не да ратује противу Црне Горе.

Приликом напада Сулејмана пашиног некако не налазимо да су Црногорци дали особитога отпора у борби противу њега, те је без особитих тешкоћа пријешао преко једног дијела Црне Горе и низа Заграђе сишао и логор учинио у доње цетињско поље, баш под Заграђе. Спомиње се борба Бајо Пивљанина, су још 60 друга, на Вртијељци, брду један сат удаљеном од Цетиња. Па и наши историописци, Милутиновић и Милаковић врло мршаво пишу о томе и једно спомињу ту битку на Вртијељци.

Милутиновић каже: „Сулејман паша Бегаљлија из Скадра, као вјешт Црној Гори, употребиће за олакшање успјеха и оне потурице црногорске, и многе друге лакомце, те га радосно срету, прифате и по малом супротивљењу при Вртијељци, ђе и славни Бајо Пивљанин су шесет друга погине, изведу Сулејмана и сву његову војску на Цетиње. Ту он одма у лагум дигне манастир и двор господаром Иваном Црнојевићем саздинди, пак се отоле опет у Скадар одмакне“.

Милаковић каже: „Црногорци су и сљедећих година били савезници млетачки у рату противу Турака, а то је највише разгњевило Скадарског пашу Сулејмана те године 1690 дигне војску на Црну Гору и послије одвеђ крваво-га боја код Брда Вотијељке, гдје је и славни — витез Бајо Пивљанин са својих 60 другова погинуо, изиђе на Цетиње и раскопа како манастир са црквом, тако и двор што је Иван-бег саградио био. Не налазећи никакве прилике да би у овој кршевитој и неродној земљи могли Турци држати се, Сулејман паша врати се опет с војском у Скадар, али мали градић Обод остане у рукама потурчењака“.

(Наставиће се)

Народно позориште „Зетски дом“

У недјељу првог дана Ускрса приказан је у позоришту по други пут „Зулумћар“, мелодрама у 3 чина од С. Коровића. Овој представи присуствовали су и многи чиновници бивше банковине, што досада није био случај, па се надати да тај случај неће остати усамљен; с обзиром баш на то што престаде могу задовољити и укус најсуптилнијег позоришног љубитеља. За режију и игру може се рећи само најбољега.

Навеће је приказан спеијални програм за гг. официре и цивилне функционере.

У суботу 4 априла дат је преко Радио Цетиња успио пренос I чина мелограме „Аџа“, а у петак 10 априла пренесена је одлична комедија „Граматика“ од Е. Лабиша.

У недјељу 12 априла приказаће се премијера комедије „Узорак муж“.

Дознали смо, да је пуковник госп. Душе де Смир, шеф Уреда за пропаганду обдарио за Ускрс чланове позоришта и оркестра са лијепим даровима. Ова отмјена пажња веома је пријатно дирнула дароприлце.

Неколико хигијенских прописа...

Почнимо са једним ширим пољем, да би се послије упустили у појединости и да дамо један укупни поглед на хигијену станова.

Ваздух, вода и сунце су оружја која носе сви.

Вода која скида са подова нечистоћу и острањује прашину, увијек пуну клица, воде на тротоарима које би сваки грађанин мора свакодневно прати испред својега обитавалишта, вода у свакоме углу за чишћење и прање. Стварно се неће моћи никада довољно похвалити чудотворна моћ чистоће јела и ствари.

Свако би се морао бринути да се подови често перу и да се удаљује такође и прашина и блато са улица, као када би овај комадић тротоара био неко претсобље, по којему онај који улази да просуди степен цивилизације сопственика куће; у ствари се врло често улази у украшену зграду, у насмијану вилу, док се пред њеним вратима пружа поглед на блато и прашину.

Толико што се тиче ваздуха и сунца. Сви њих морају сматрати омиљеним гостима соба у којима станују, ниједно дезинфекционо средство, па и оно најмоћније, нема довољну снагу да уништи микробе, а да би се створило предоџбу довољно је помислити на чудесну чињеницу т. зв. „аутостерилизација воде“, која у ријекама и морима уништава све оно што човјечанство сипа у њихов бездан.

Добрим провјетравањем кућа, излагањем ваздуху и сунцу, личних потребштина као што су чаршави, покривачи и мадраци, честим испрашивањем ћилима, удаљењем прашине са свакога мјеста, избјећи ће се многе болести.

Као што видите, на овом пољу се не треба пропиривати много: довољно је сјетити се увијек ријечи: ваздух, вода, сунце, чистоћа!

(Настаће се)

ОГЛАС

Молим сваког оног ко нешто зна о мом брату Меду И. Вранићу, трг. из Вирпазара који је нестао мјесеца Фебруара 1942 год. на путу Подгорица—Плавница—Вирпазар, да ми изволи јавити ма шта о њему.

Унапријед захвалан
Јакуб И. Вранић
Подгорица,
Ул. Штутовића бр. 7 (Ст. Варош)

ОГЛАС

Молим сваког оног ко нешто зна о мом брату Осману Мандићу, пиљару из Подгорице, који је нестао дана 4 новембра 1941 године на путу од Цетиња до Подгорице, да ми изволи јавити ма шта о њему — уз награду.

Унапријед захвалан
Етхем Мандић, трговац
Подгорица Киш Мала бр. 27

3-3

ОГЛАС

Молим свакога онога, коме је познато о моме оцу Стевану Басоровићу, трговцу из Новог Пазара, и његовој породици да ме извијести преко Уредништва „Гласа Црногорца“ на Цетиње.

С поштовањем,
Јелица Вулишић

3-3

ТРАЖИМ

Моја зета Рака П. Савковића жандар. поднаредника из Љешкопоља, срез подгорички, — пошао је својој кући у мају мјесецу 1941 године — са својом женом Маром. И од тада ми се више није јавио и незнам да ли је жив. Потписани жели, ако је исти у животу да му се јави преко „Гласа Црногорца“.

Обилића 90 — Пећ. *Милован Мијовић*

РАДИО-ЦЕТИЊЕ

ТАЛАС. ДУЖИНА 218 М. РАВНО 1381 КИЛОЦИКЛА

Црногорска радиофонијска станица даје три пренос дневно: 1) 12,30-13,30 час.; 2) 18-19; час.; 3) 19,30-22. час.

Сваког дана: У 13 и 20 часова — данм тачност времена; радио дневник на италијанском језику у 13 и 20 часова: радио дневник на српскохрватском језику у 13,15; 18,15; (са политичким коментаром) и 21,30 час.

Сваког четвртка и недјеље, у 21 ч.: Концерат музике за игру Оркестра Радио-Цетиња (*пјеса Салваторе Сванђуванно*).

Сваког петка, у 21 ч.: Радио-комедија.

Саке суботе, у 18,30 ч: Пренос за ученике.

Саке недјеље, у 18,30 ч.: Пренос за децу.

ЈАВНА ЗАХВАЛА

Поводом погибије на положајима око Улића од небратске злочиначке руке, мога сина

† Блажа Андрина Шофранца

који паде на пољу славе и части 25 марта за Црну Гору и њену слободу у својој 21-ој години. Не могу пропустити, а да се са овим не захвалим, свијема и сваком, који ми као оцу изјавише своје топло саучешће.

Необично сам захвалан Команданту мјеста у Ријеци, који са својим штабом приприеи моме сину, онако свечан и величанствен спровод, на одржатом говору, као и на пољубцу, који ми је дао, ту на исконском раком мога сина, у знак саучешћа и пијетета. Захвалан сам такође и Командиру италијанске почасне чете, која је учествовала у спроводу као и чети націоналиста, која је такође учествовала на погребу, да би тиме показали, другарску и ратну привржености моме сину.

Много сам захвалан становништву вароши Ријеке и околице, као и оном великом броју Цекљиана и Љуботињана, који се ту нађоше или дођоше на Ријеку 26 овог мјесеца и испратише мога сина до вјечне куће.

Од свег срца захваљујем свештеницима: мјесном свештенику, Душану Јанковићу, те Мих. Ганиводи, Душану Костићу, Лабуду Петричевићу, Ђуру Радоману, Павлу Радоману и Мих. Бошковићу.

А највећу пак захвалност дугујем мојој брати и пријатељима: Петру Мар. Драгојевићу, Петру Ил. Зек. Букмировићу, Васу Зек. Букмировићу, Милану Пер. Шофранцу, Душану Г. Шофранцу, Мил. Савову Ђурђевићу, Николи Сав. Дра[illegible], Душану Ш. Нико[illegible] који по[illegible]те на положај, за[illegible] [illegible] ивнесоше мога [illegible]а.

[illegible] да[illegible]ла свијема и [illegible]

[illegible]ка-Бобе[illegible], [illegible]-III-1942 год.

[illegible]ошћене фамилије:
[illegible] ШОФРАНАЦ офиц.
[illegible]а осталом фамилијом

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поводом смрти и сахране нашег драгог и непрежаљеног супруга и оца,

рахметли Ибрахима М. Вранића,

вриједног занатлије црногорске народне ношње, који несрећним случајем погибе 15 овог мјесеца на путу од Тиране за Подгорицу, а 16 ов. мј. би сахрањен на муслиманском гробљу у Подгорици; овим путем изјављујемо топлу благодарност свим нашим пријатељима и познаницима из Скадра, Тузи и Подгорице, на изјављеним саучешћима и испраћају нашег драгог покојника до његовог гроба.

Подгорица, 29-III-1942.

Ожалошћени:
супруга Хатиџа; синови: Шефкет, Теуфик и Фадиљ; кћери: Фахрија и Рамаија, са осталом родбином

ШАЛЕ

1 Ушакмица

— Ви сте, госпођице Јулијо, свакога дана моја прва мисао!

— То ми и Ђорђе говори.

— Јесте, али ја се увијек дижем пола часа прије њега.

2 Брачна расмајрања

Жена: — Кад би се мужеви и послије вјенчања владали као за вријеме вјеридбе, било би нешто мање развода бракова.

Муж: — И нешто више стјечајева!

Авион

3 Послије коњских трка

— *Хвала ти, драги! Ти си се опкладио на* ону кобилу само зато, што је носила мојеиме?

— Јесте, јесте! И зато, што је имала исте навике: стигла је са пола часа одоцњења.

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Ријечи:

La traduzione — превод; lo sbaglio, l'errore — погрешка; il servitore — слуга; il piacere — задовољство; il dispiacere — непријатност; il miele — мед; il tempo — вријеме; la mela — јабука; l'arancia — неранџа; l'uva — гр жђе; la disgrazia — несрећа; fare colazione — доручковати; dieci — десет; per colazione — за доручак; aver ragione — имати право; aver torto — немати право; splendido — диван, красан; ebbene — е па лијепо; iersera — синоћ; di vedere — да види; gli — њему му, (исправ глагола); ne — од тога (исправ глагола); se — кад, ако; sette — седам; otto — осам; nove — девет.

Задатак 20

Questa mattina non ho preso il caffè; ho fatto co colazione con due melle e tre pere. Mia sorella ha avuto due arrance e dell'uva. E voi che avete avuto per colazione? Abbiamo avuto il caffè, della panna e del burro. Non avete avuto anche del miele? Oggi no, ieri avemmo del miele. *Ha avuto degli errori nella* traduzione? Io ho avuto quattro sbagli. Ieri ebbi il piacere di fare la conoscenza con suo fratello; non l'avevo mai visto prima. Se Voi aveste comperato questo giardino, avreste avuto molti dispiaceri. Ebbene! Chi ha avuto ragione? Noi abbiamo avuto ragione; i nostri bicini abbero torto. Il nostro povero amico, avendo avuto delle disgrazie nel commercio, ha venduto la sua bella casa e il suo splendido giardino. Lei avrà qui dei parenti e degli amici! Ho degli amici, ma non dei parenti.

Задатак 21

Ја сам имао мало пријатеља, али су моје сестре имале много пријатељица. Шта сте имали за доручак? Имали смо воћа. Јесам ли ја имао право? Не, ви нијесте имали право. Мој брат је имао непријатност са својим кројачем. Ми смо имали многе погрешке у нашем преводу. Учитељи нијесу имали времена да читају (di leggere) наше преводе.

ТРЕЋА СЕРИЈА

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ Бр. 2

Водоравно: 1) плужи — држава у Старом Вијеку — *град у Чешкој*. 2) *писац „животиња*ског царства“ — банја у Словенији. 3) Море! — виза у покеру. 4) предлог — наопако: женско име — два узастопна слова азбуке — карташка игра. 5) дио Новога свијета 6) свеза — цетињски кобасичар — превошење. 7) терцет — ријека у Италији — варош у Њемачкој. 8) коњ — пољски писац детективских романа. 9) телефонски позив — убити (француски).

Усправно: 1) осовина. 2) предлог — свеза — суглесник. 3) подвиг. 4) у благословеном стању. 5) острво у близини француске обале — дакле (латински) — суглесник. 6) женско име — одречна ријеч — зачин 7) ципеле (италијански). 8) јоргован (француски) — замјеница. 9) гнојаво обољење коже — мјесто печата — и (латински). 10 наопако: *Дудодфов број — врста пешчане. 11) врста слика.* 12) кинеска покрајина. 12) Енглески филозоф. 14) престоница српске државе.

РИЈЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ Бр. 1

Водоравно: 1) Гаван — Емона. 2) Абонос — клипан. 3) Сурак — а — прела. 4) од — гре — ор. 5) шоља — миља. 6) ил — Пос — уц (цу). 7) Палиђ — м — убица. 8) Алојом — пријан. 9) „Тиварр“ — свари.

Усправно: 1) гас — пат. 2) Абу — али. 3) Ворошилов. 4) Анадолија 5) Нок — љ — кор. 6) с — Гал — м. 7) аром. 8) к — Еме — п. 9) Елп (пле) — и — урс. 10) Мирољубив. 11) Операција. 12) Нал — цар. 13) Ана — Ани.

У позоришту

Господине Управниче, један човјек је пао са балкона у партер...

Па зар се зато узнемиравате? Наплатите му разлику и ствар је у реду.

BIBLIOTEKA CRNOGORE DURDE CRNOJEVIĆ

Посљедње вијести са раазних бојишта

Поморске операције на Тихом океану

Током поморских операција које су се развиле у Индијском Океану 7 априла потопљене су 2 енглеске крстарице: једна класа „Лондон“ од 9.850 тона, а друга класа „Крумвел“ од 10.000 тона. Потопљен је такође и 21 трговачки брод од укупно 142.000 тона. Оштећена су такође и 23 трговачка брода од укупно 102.000 тона. Оборено је 60 апарата. Претрпиле су штету такође и 3 хангара за авионе, радионице за вршење поправка и друга постројења за ратну индустрију.

Штампа коментарише јучерашње поморске успјехе јап. морнарице, те истиче да енглеско бродовље не може више да се користи Бенгалским Заливом и Индиским Океаном. Око 260.000 тона потопљеног или оштећеног непријатељског бродовља у свега 2 дана, потврђују да је у Бенгалском Заливу непријатељу онемогућено свако кретање.

Шангајски листови јављају да је командант сјеверно-америчких трупа размјештених на Батаанском Полуострву на Филипинима јутрос затражио прекид војних операција. Командант јапанских снага је позвао америчког команданта да дође у Рамао, на источној обали полуострва, ради дискусије о појединостима капитулације.

Британски адмиралитет потврђује да су у ваздушном нападу изведеном у Индиском Океану потопљене двије енглеске крстарице. Обије крстарице су биле јако наоружане, те су међу осталим оружјем носиле 8 топова од 203 милиметра, а брзина им је била 32 чвора на сат. Посада је износила око 700 људи.

Аустралијанска влада јавља да је једна формација јапанских бомбардера напала острво Тулаги у Саламонском Архипелагу.

Тешка ситуација у којој су се Енглези нашли у Индијском Океану услјед страшних губитака који су претрпили од јапанских побједоносних снага, потврђује се пројектом грађења великог базена за пристајање ратних бродова у Капштату, за који је рад предвиђен издатак од 6 милиона стерлинга, а који би изискивао 30 мјесеци непрекидног дневног и ноћног рада. У лондонским круговима се поставља питање да ли није лудо бацати новац на радове чија је корист врло проблематична, а искључиво би у будућности могла доћи до изражаја.

Послиједице Осовинског бомбардовања Малте

Штампа Рајха истиче жестока бомбардовања која је Осовина извела против острва Малте. Листови пишу да је једна тврђава, која је била изврнута нападима у трајности до десет сати непрекидно, сада практично елиминисана. Сами Енглези су признавали да је она била од животне важности за извршење задатака *енглеских трупа* на Блиском Истоку, те да је за њих било битно да се Малта брани и да развија своју офанзивну акцију. Данас је Малта као британска тврђава практично елиминисана, те не претставља више сметњу за италијанско-афрички саобраћај, а непријатељска морнарица и ваздухопловство нијесу у стању да преграде путеве италијанским конвојима упућеним у Либији.

Црнци у Америчкој војсци

Влада Сједињених Држава је допустила Црнцима не само да ступају у војску и ратну морнарицу, него и да постигну чин подофицира. Америчка јавност је неповољно примила ову одредбу. Више листова истиче да би ефективе Наоружаних Снага Сједињених Држава морале да буду такве, да се не мора прибјегавати сличним отступањима.

Друга годишњица запосиједања Норвешке

Деветог овог мјесеца навршила се је друга година запосиједања Норвешке. Листови Рајха се сјећају појединости акција што су извели у савршеној сарадњи њемачка флота и ваздухопловство. Цајтунг и Дојче Алгемајне Цајтунг називају норвешки поход једним од најсјајнијих војничких потхвата у историји и сјећају се да су његов *муњевити карактер* и његова сјајна организација безусловно омогућили и осигурали успјех. Запосиједањем Норвешке њемачким наоружањем снагама је успјело да униште једну од најопаснијих баријера, којом се Велика Британија хтјела послужити за блокаду, која не само да није успјела него је изазвала протублокаду са стране Осовине, са којом се очајнички бори енглеска морнарица да осигура енглеском народу потребна снабдијевања. Протублокада је оружје у рукама осовинских снага, која на математски начин осигурава побједу. Сваки извјештај донаша неколико сигурних потапљања. А пошто се бродови не граде у серијама као лимене кутије, тако се може јасно видијети да ће баш Енглези страдати и умирати од глади, пошто неће бити у стању да у довољној мјери прибаваити потребно бродовље да би довукли бар оно што дневно треба становништво Велике Британије. То је сигурно, а са тиме у вези сигурна је и побједа над Енглеском.

Послиједње борбе на источном фронту

Њемци су на средњем сектору Источног фронта разорили многобројна борна кола. Јаки совјетски контингенти, који су покушали да се приближе њемачким положајима сјевероисточно од Орјола сломљени су у борбама које су трајале неколико дана. На севастопољском фронту су совјетске трупе покушале да изведу нападе на румунске положаје, али су одбијени жестоком артиљериском ватром. Њемачки борбени авиони су бомбардовали жељезничке станице на полуострву Керчу, изазвавши страшне пожаре. Разорено је много возова и других кола. Један њемачки пјешадијски пук је током извиђачких операција у једном шумовитом предјелу средњега сектора освојио сто непријатељских утврђених положаја. Бољшевици су имали више од 1200 мртвих а заробљено их је преко 200. У њемачке руке је пао огромни плијен који се закључује у разном ратном материјалу, међу којим се налази и 12 топова.

Посјета Маршала Манерхајма Њемачким трупама

Главни Командант финске војске маршал Манерхајм направио је — према саопштењу Њемачке Званичне Агенције — посјету Главноме Команданту њемачких снага на крајњем сјеверу руског фронта. Током разговора — пуних срдачности — изразио је маршал Манерхајм своје задовољство што међу њемачким и финским трупама влада тијесно пријатељство, те је изјавио да ће са свршетком зиме прећи најгора периода, те се може са повјерењем гледати у будућност.

Успјеси операција на Јави

Јапански експедициони корпус у Холандској Индији заробио је до 25 марта на острву Јави 82.618 непријатеља; међу њима се налази 66.219 Холанђана, 4.890 Аустралијанаца, 10.646 Британаца и 884 Американаца.

Комунике истиче да ово заробљење представља нови пораз непријатељских снага. Јапанске снаге су током операција на острву Јави заробиле велики ратни плијен, међу којим се налази 177 авиона, 940 топова, међу којима је 108 великога калибра, 161 брдски и пољски и 83 противавионска. Сем тога се међу плијеном налази 4.228 митраљеза и многобројна друга оружја за ношење, као и велика количина муниције и бомби. Надаље се ту налази и 1059 борних и оклопљених кола, као и велики број жељезничких вагона. Међу материјалом се налази огромна количина санитетских потрепштина, довољне за потребе 100.000 људи за годину дана. Јапански губитци износе у свему 845 мртвих и 1784 рањених.

Суђење непоштиваоцима рационализације

Фелкишер Беобахтер јавља о низу тешких осуда које су пале на суђењу једној групи кршитеља закона о рационализацији потрошње животних намирница. Дугачки списак отвара неки Паул Велбер, којега је дортмундски специјални суд осудио на смрт, и већ смакао. Он је био крив што је сакрио знатне [illegible] животних намирница, мас[illegible] и [illegible]чних производа, које је [illegible] огромним цијенама. По[illegible] је [illegible]ком претреса који је [illegible] у [illegible]овом стану�[illegible] много [illegible]робе, међу којом и бр[illegible] у [illegible]ању распадања.

Америчко становништво напушта Филипине

Једну јако нису[illegible]ну послиједицу догађаја у Источној Азији претставља за Енглеску [illegible] становништва са Хаваја Сједињене Државе. Мјеста на авионима који полазе из Хонолулуа резервисана су унапријед за неколико мјесеци. Узалудна су била сва настојања власти која су ишла за тим да се становништво умири.

Крипсова мисија

Крипсова мисија у Индији је пропала. Вијести из Нових Делхија јављају да је одржана скупштана сталног комитета Парламента свих индијских држава, под претсједништвом Пандита Нехруа, те да су на њој Крипсови приједлози дефинисани штетнима по ослобођење Индије. Наглашено је да Индија има право да располаже сама са собом. Вијести из других извора веле да је такође и Цедон затражио од Енглеске доминионски статут. На то питање је Крипс, који се нашао у врло незгодноме положају, те *је морао да* прибјегне као и увијек одлагању да добије на времену, изјавио да се не налази у могућности да дискутује о захтјеву, који ће наравно — моћи да буде проучен тек по свршетку рата.

Међутим најкритичнија тачка азијског ратишта је сада Индија. Док се дискутује о енглеским приједловима, постоји могућност да проблем, који саставља предмет садашњих преговора, отпадне сам од себе услед даљњег напредовања Јапанаца. Судбина Индије налази се већ у рукама јапанских генерала и њихових снага, а не више ни у Вавеловим ни у Крипсовим.

Према енглеским информацијама налази се лондонска влада у великој забринутости услед категоричног одбијања Крипсових приједлога од стране индијског народа. Један дио политичара у лондонској влади тражи да се оствари енергична политичка пресија на Индије, те да у преговорима учествује такође и Вавел као војни претставник.

Делегат претсједника Рузвелта је јуче стигао у Нове Делхи, те се сматра да ће у том критичном моменту енглеско-индијских преговора тај делегат послужити као мирилац.

Индијанци пријатељи Јапана
изјава министра Тоје

У вези са ставом Токија према Индији објавило је Претсједништво Министарског Савјета једну изјаву Министра Претсједника Тоје, у којој је он истакао да су јапанске снаге послије запосиједања Рангуна освојиле најважније стратегијске базе и задале најтеже ударце снагама и војним објектима Индије. Данас се приводи у стварност несаломљива одлука да се уништи моћ Сједињених Држава и Енглеске. Ако би Индија остала под енглеском контролом, имала би потпуно *право да страхује да не буде* и она жртва операција против Велике Британије, те да као таква претрпи велике муке. Јапан је далеко од тога да Индијанце сматра својим непријатељима. Његов став према Индији је јасно изложен у говору који је Тоја одржао пред царском дијетом на дан 12 марта ове године. Јапан је потпуно увјерен у то да се Индијанцима сада пружа час подесан да највећим напором остваре своју аспирацију „Индија Индијанцима“, те да Индијанцима осигура устав какав сви желе. Британски утицај у Индији сада се мора искорјенити. Овога часа — завршава се изјава — Јапан очекује да 400 милиона Индијанаца не само одбију ратне тегобе не пуштајући да их Крипсова обећања заведу, него и да ће искористити случај који им се пружио да разбију окове, које су им везале ноге те да храбро ступе у борбу за слободу и независност своје отаџбине.

Ове изјаве Министра Претсједника, чија политичка важност не може да буде занемарена од стране одговорних шефова индијских партија и религија, без сумње ће морати да буду узете у обзир у цијелој својој важности у тренутку када ће се доношењем одлука о Крипсовим предлозима, бити одлучена судбина Индије. Индијанци ће схватити да је ово јединствени историјски тренутак погодан да њина Отаџбина постигне слободу за којом толико жуди.

Јапанске ваздушно-поморске снаге, настављајући своје операције против Соломонског Архипелага, запосјеле су 3 центра на острву Буженвилу. На тај начин је контрола саобраћајних путева између Аустралије и Сједињених Држава постала чвршћа.

Пад Роме показао је своје послиједице већ и у петролејској зони Бирме. Јапанске ваздухопловне снаге су већ успјешно бомбардовале пут који води за петролејски центар.

Борба на Кинеском фронту у сарадњи са операцијама код Тунгоса наставља свој неуморни ток. Освојени су важни положаји на чунгкинШком путу, у провинцији Сикјанг. Бомбардовани су и разорени магацини; складишта и војне зграде.

У вези са бомбардовањем Коломба истиче се у Токијским мјеродавним круговима да оно претставља више *политички него ли војни успјех, јер је* оно послиједица развоја операција на Андаманима које претстављају претстраже у Бенгалском Заливу. Бомбардовања Коломба улази у оквир јапанских планова о блокади Индијског Океана. Ратна постројења Коломба добила су важност послије пада Сингапура, будући да претстављају послиједњу преосталу базу за везу са Аустралијом. Ова акција се одиграла у часу када Крипс настоји да постигне компромис. Бомбардовање Коломба би могло да означава крај снова о ослобођењу Индије, или крик коначне одмазде.

Штампарија „Обод“ — Цетиње